

**Eväitä arkeen –
perheryhmätoiminta
lapsiperheen arjen tukijana
Jyväskylän Seudun Perhe-
hankkeessa**

Joanna Puura

**Opinnäytetyö
Toukokuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Sosiaali- ja terveysala

Tekijä(t) PUURA, Joanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 55	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Eväitä arkeen –perheryhmätoiminta lapsiperheen arjen tukijana Jyväskylän Seudun Perhe- hankkeessa		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) KATAJAVUORI-VARTIAINEN, Marjut ja JUSSILA, Aino		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän Seudun Perhe – hanke, KEMPPAINEN, Jaana		
Tiivistelmä Työn tavoitteena oli selvittää, miten Eväitä arkeen – perheryhmätoiminta Jyväskylän Seudun Perhe – hankkeessa tuki syksyllä 2006 osallistuneiden lapsiperheiden arkea. Kyseessä oli moniammatillinen pioneeriryhmä, jossa yhteistyötä tekivät Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jyväskylän yhdistys, Perhekeskus Tourutupa ja Jyväskylän kaupungin lastensuojelun perhetyö. Perheryhmään osallistui kuusi lastensuojelun perhetyön asiakasta lapsineen. Osallistuin ryhmän toimintaan opiskelijana, jolloin minulla oli mahdollisuus havainnoida ryhmän toimintaa alusta alkaen. Tutkimuksen pohjana käytin asiakkaiden palautekyselyjä, jotka palautettiin joulukuussa 2006 ryhmän loputtua. Haastattelin asiakkaita keväällä 2007, puoli vuotta ryhmän loppumisen jälkeen. Lisäksi hyödynsin perheryhmän ohjaajien loppuraporttia, sekä harjoitteluraporttiani, johon olin kirjannut oppimispäiväkirjastani esille nousseita havaintoja ryhmästä. Tuloksista on selkeästi havaittavissa ryhmäläisten hyvät kokemukset vertaistuesta sekä aikuiskontaktien mahdollisuudesta. Perheryhmä voidaan nähdä myös asiakkaiden hyvinvointiin vaikuttavana tekijänä. Perheryhmän tarpeellisuudesta ja mielekkyydestä kertoo kaikilta asiakkailta saatu negatiivinen palaute ryhmän loppumisen johdosta. Tutkimukseni osalta voin todeta, että perheryhmässä käytössä ollut toimintamalli ja sen sisältö ja välineet on koettu toimiviksi ja niitä voidaan suositella muissakin ryhmässä käytettäviksi joko sellaisinaan tai soveltaen kyseisen ryhmän tavoitteita vastaaviksi. Tutkimukseeni perustuen tulisi Jyväskylän kaupungin edelleen kehittää yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja hyödyntää enemmän perheryhmätoimintaa osana perhetyötä.		
Avainsanat (asiasanat) Lapsiperheiden tukeminen, vertaistoiminta, perheryhmä, moniammatillinen yhteistyö, PERHE – hanke		
Muut tiedot		

Author(s) PUURA, Joanna	Type of Publication Bachelor´s Thesis	
	Pages 55	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The Eväitä arkeen family group activity – supporting effect in every day life for family with small children in Jyväskylän Seudun Perhe –project		
Degree Programme The Degree Programme in Social Care		
Tutor(s) KATAJAVUORI-VARTIAINEN, Marjut ja JUSSILA, Aino		
Assigned by Jyväskylän Seudun Perhe – project, KEMPPAINEN, Jaana		
Abstract <p>The goal of this bachelor’s thesis is to study the supporting effects of ”Eväitä arkeen” –family group within families with small children. Family group was held at end of 2006 as part of Jyväskylän Seudun Perhe –project. This group consisted of multiprofessional pioneers which were supported by association of Mannerheimin Lastensuojeluliitto in Jyväskylä, Perhekeskus Tourutupa and Jyväskyläs child welfare family work. Six client families of child welfare family work took part in this group. I participated in the project as an intern having the possibility to make observations within the group since day one.</p> <p>Customer feedback of group's effects was received after the project was finished in december 2006 and this feedback was used as an base of my studies. In the beginning of 2007, six months after project closure, I interviewed personally these customers. Also project reports written by the tutors of the group as well as my training report and my project diary was used in this thesis.</p> <p>Results shows clearly the positive effects of peer support and adult contacts, family group can be seen as an influencor of welfare of group's customers. Negative feedback about the ending of this group speaks for the need and reasonableness of this kind of family groups.</p> <p>Methods, contents and means used within this family group can be recommended to be used in other groups as is or accustomed by the group's objectives as well. Results of my studies shows that city of Jyväskylä and actors in the third sector should develop their co-operation and use family group activity more as an part of family work.</p>		
Keywords Family group, peer support, multiprofessional co-operation, PERHE – project		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

Kuvailulehti

Description

1	JOHDANTO	3
2	LAPSIPERHEET TILASTOISSA	4
3	VANHEMMUUDEN TUKEMINEN	8
4	VERTAISTUKI	11
4.1	Vertaisryhmätyypit	11
4.2	Vertaisryhmätoiminnan merkitys yhteiskunnalle ja yksilölle.....	12
5	JYVÄSKYLÄN SEUDUN PERHE-HANKE	13
6	EVÄITÄ ARKEEN -PERHERYHMÄ	16
6.1	Perheryhmän tavoitteet	17
6.2	Perheryhmän toimintaperiaatteita.....	18
6.2.1	<i>Ryhmäytyminen</i>	18
6.2.2	<i>Ratkaisukeskeinen ja voimavaralähtöinen työote</i>	19
6.2.3	<i>Perheryhmän ohjelma ja menetelmät</i>	21
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
7.1	Tutkimustehtävä, menetelmät ja aineistot.....	22
7.2	Aineiston keruu ja analyysi	24
7.2.1	<i>Perheryhmätoimintaan osallistuvien teemahaastattelu</i>	24
7.2.2	<i>Aineiston analysointi</i>	26
7.3	Tutkimuksen luotettavuus	26
8	TUTKIMUSTULOKSET	27
8.1	Palautekyselyn tuloksia.....	27
8.2	Haastattelun tuloksia.....	29
8.2.1	<i>Asiakkaiden kokemuksia perheryhmän merkityksestä lapsilleen</i>	31
8.2.2	<i>Vertaistuen merkitys asiakkaille</i>	33

8.2.3	<i>Eväitä arkeen</i>	34
8.2.4	<i>Menetelmät toiminnassa</i>	35
8.2.5	<i>Tuntemuksia perheryhmän loppumisen jälkeen</i>	37
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	38
	LÄHTEET	43
	LIITTEET	46
	LIITE 1. Ryhmän ohjelma.....	46
	LIITE 2. Kirje asiakkaille	48
	LIITE 3. Haastattelurunko.....	49
	LIITE 4. Tulohaastattelu	51
	LIITE 5. Palautekysely.....	52
	LIITE 6. Kooste asiakaspalautelomakkeen vastauksista.....	55

KUVIOT

TAULUKKO 1. Lapsiperheet 2006 tyypeittäin

KUVIO 1. Pienituloisuusriski elinvaiheluokituksen mukaan 1987–2004

KUVIO 2. Suhteellinen köyhyys Suomessa.

KUVIO 3. Vanhemmuuden osatekijät

KUVIO 4. PERHE – hanke perhekeskuksen kehittämissuunnitelmassa

KUVIO 5. Visio perhekeskuksesta

KUVIO 6. Vanhemmuuteen vaikuttavien tekijöiden prosessimalli.

KUVIO 7. PERHE – hankkeen perhepalveluverkostot

KUVIO 8. Eväitä arkeen – perheryhmän esite

1 JOHDANTO

Syksyllä 2006 osallistuin Jyväskylän Seudun Perhe – hankkeen käynnistämään ”Eväitä arkeen” – perheryhmään. Tämä oli ainutlaatuinen tilaisuus päästä havainnoimaan perheryhmätoiminnan käynnistämistä. Kyseessä oli moniammatillinen pioneeriryhmä eli ensimmäinen laatuaan Jyväskylässä, jossa yhteistyötä tekivät Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jyväskylän yhdistys, Perhekeskus Tourutupa ja Jyväskylän kaupungin lastensuojelun perhetyö. Tutkimukseni tarkoituksena oli kartoittaa lastensuojelun perhetyön asiakkaiden kokemuksia perheryhmätoiminnasta sekä tutkia perheryhmätoiminnan tuloksellisuutta ja toimivuutta tukikeinona.

Tutkimuksessa tuon esille, miten perheet näyttäytyvät viimeaikaisissa tilastoissa. Tarkastelen lähinnä lapsiperheiden monimuotoisuutta ja tämän päivän suurimpia riskejä, joihin lapsiperheet arjessaan törmäävät. Arjen haasteista ja vanhemmuudesta kerron lähinnä äitien näkökulmasta mistä syystä että kaikki perheryhmään osallistuneet olivat äitejä. Suurin osa ryhmän osallistujista oli yksinhuoltajia, joten sivuan myös yksinhuoltajaäitien tilannetta tämän päivän Suomessa.

Ennen tätä pienprojektia olin lähinnä työskennellyt lasten päivähoidon parissa. Työn ja opintojen kautta olen tavannut paljon erilaisia perheitä. Olen huomannut, kuinka yhteiskuntamme palvelut eivät ajoissa tavoita tai niitä ei ole edes tarjota vanhemmille, silloin kun perheessä ilmenee ulkopuolisen tuen tarvetta. Liian usein kuulee resurssien riittämättömyydellä perusteltavan palveluiden vähyyttä. Tästä voi seurata, että perhetilanteet saattavat kriisiytyä ennen kuin apua annetaan. Kriisitilanteissa keinot auttaa muuttuvat perheille rankemmiksi ja yhteiskunnalle kalliimmiksi.

1990-luvun laman siivittämänä alkoi Suomessa vilkas keskustelu kolmannen sektorin mahdollisuuksista ja tehtävistä muun muassa hyvinvointiin ja sosiaalisiin ongelmiin liittyvissä ratkaisuisissa, jotka kohdistuvat yhteiskunnan eri osajärjestelmiin (Siisiäinen, 2002). Tämä keskustelu onneksi jatkuu, mutta käytäntöjen muuttuminen teoiksi on valitettavasti hidasta.

2 LAPSIPERHEET TILASTOISSA

Vuoden 2006 lopussa Suomessa oli 1 431 000 perhettä eli yhteensä 77 % koko väestöstä. Kasvua vuoteen 2005 nähden tapahtui 5 000 uuden perheen verran. Avioparien perheitä oli 63 % ja avoparien perheitä oli 21 %. Yhden vanhemman perheitä oli hieman alle 13 %.

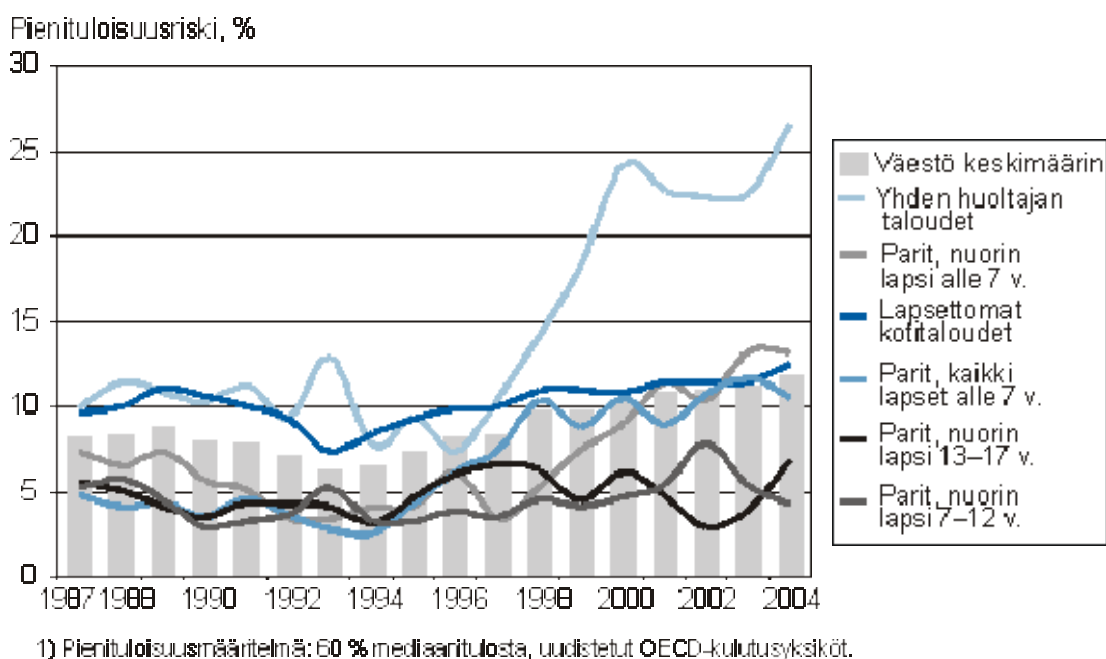
Lapsiperheiksi kutsutaan perheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia; näiden osuus oli 589 448. Nykyään lapsiperheiden lapsiluku on keskimäärin 2,3 lasta. Lapsiperheiden määrä oli vähentynyt vuoteen 2005 nähden 2 000 perheen verran. Kaiken kaikkiaan lapsiperheisiin kuuluu 42 % väestöstä. Yleisin perhemuoto (ks. taulukko 1.) Suomen lapsiperheissä on edelleen avioparin perhe, joita on 62 %. Avopariperheitä oli 18 % kaikista lapsiperheistä. Lapsiperheitä, joissa äiti oli yksin lasten kanssa, oli 17 %. Yksinhuoltajaisien harvinaisuudesta kertoo se, että alle 3 %:ssa lapsiperheitä asuu lasten kanssa pelkästään isä. Samaa sukupuolta edustavien rekisteröityjen parien perheissä vanhempina oli 120 lapsiperhettä.

TAULUKKO 1. Lapsiperheet 2006 tyypeittäin. Taulukkoa on muokattu Tilastokeskuksen vuonna 2006 kokoamista tiedoista.

Vuosi	2006
Aviopari ja lapsia	365 326
Avopari ja lapsia	106 422
Äiti ja lapsia	102 469
Isä ja lapsia	15 111
Rekisteröitypari ja lapsia	120
Yhteensä	589 448
Lapsiperheitä kaikista %	41,2
Lapsiperheväestö %	42,1
Alle 18-v.lapsia	1 080 728
Henkilöitä perheessä	2 223 718
Perheet yhteensä	1 431 376
Väestö	5 276 955

2006 vuoden lopussa uusperheitä oli melkein 53 000. Uusperheillä tarkoitetaan sitä, että perheessä on vähintään yksi alle 18-vuotias vain toisen vanhemman lapsi. Uusperheiden lapsia oli 77 000. Vuodesta 2005 uusperheiden määrä oli lisääntynyt suunnilleen 600 perheellä. Hieman yli puolet uusperheen vanhemmista oli avoliitossa ja vähän alle puolet avio-liitossa. (Perheet 2006, Väestö- ja kuolemansyytilastot, Tilastokeskus.)

Suomessa on niin hyvin kuin huonostikin taloudellisesti toimeentulevia lapsiperheitä. Kuten kuviosta 1. pystytään näkemään, taloudellinen tilanne on parhaimmillaan kahden huoltajan pikkulapsivaiheen ohittaneilla kotitalouksilla. Kaikista heikoin tilanne on yksinhuoltajilla sekä monilapsisissa että pikkulapsi-perheissä. Lapsilisien yleiskorotuksista ei näyttäisi olevan perheiden välisten tuloerojen tasaajaksi. (Ruotsalainen 2006. Tilastokeskus.)

KUVIO 1. Pienituloisuusriski elinvaiheluokituksen mukaan 1987-2004 (Tilastokeskus. 2006.)

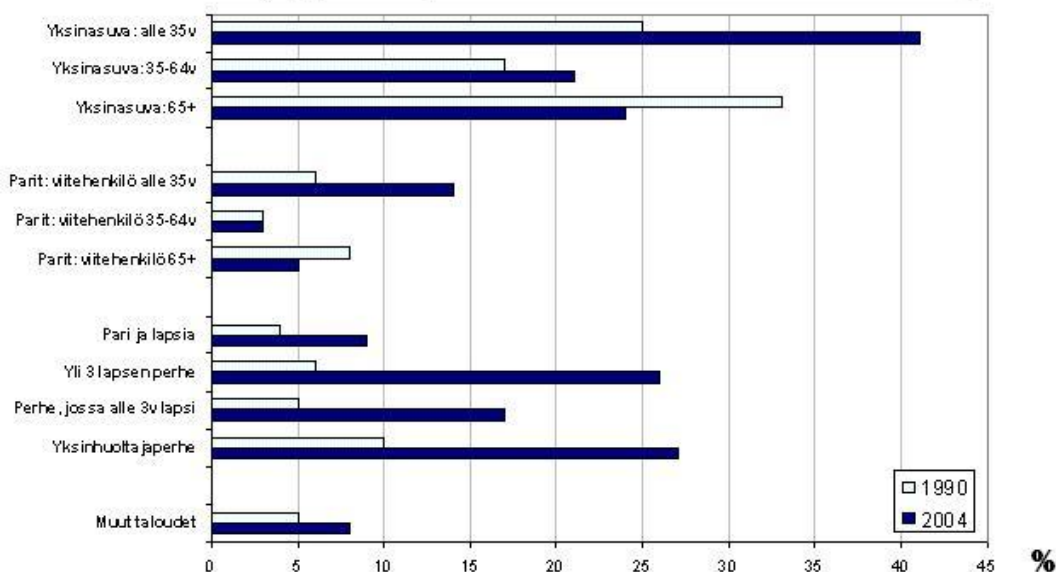

Suomessa on köyhyden riskirajoilla eläviä perheitä. Suomesta puuttuvat omat viralliset köyhyysrajan ja pienituloisuuden määritelmät joten on tyydyttävä Euroopan unionin tilastolaitoksen Eurostatin määritelmiin. Eurostatin määritelmän mukaan:

” Pienituloisiksi katsotaan henkilöt, joiden kotitalouden yhden vuoden yhteenlasketut käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohti (ns. ekvivalentti tulo) ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien ekvivalentisti mediaanitulosta.” (Tilastokeskus, 2008. Käsitteet.)

Keskityn tarkastelemaan Moision (2006) kaaviosta (ks. kuvio 2.) lapsiperheiden osiota, josta voidaan selkeästi huomata kuinka köyhyysriski uhkaa erityisesti yksinhuoltaja perheitä. Heillä köyhyysriski on yli 25 % suhteessa muihin. Tämä tietenkin on helppo nähdä syyseuraus-suhteena verrattaessa edellistä kuviota 1. tämän kuvion 2. tietoihin, sillä yksinhuoltajien lisäksi voidaan nähdä pikkulapsiperheiden ja monilapsistenperheiden kamppailevan suhteellisen köyhyden kanssa. Suhteellinen köyhyys tarkoittaa kykenemättömyyttä saavuttaa yhteiskunnassa yleisesti odotettua minimiksi katsottua elintaso. (Kattainen 2007.) Moisio (2004, 345–356) tuo esille, myös miten erityisesti muun muassa yksinhuoltajien köyhyysjaksot voivat pitkittyessään myös sitkistyä eli köyhydestä yli pääseminen käy aina vain vaikeammaksi. Kuitenkin Suomessa yleensä köyhyysjaksot ovat lyhyehköjä ja tilapäisiä.

Suhteellinen köyhyysriski perheen elinvaiheen mukaan 1990 ja 2004

KUVIO 2. Suhteellinen köyhyys Suomessa. (Moisio 2006.)

Sauli (2004) nostaa esille mielenkiintoisen huomion, joka koskettaa useaa tämän päivän lapsiperheistä, nimittäin ikääntymisen. Sauli kirjoittaa artikkelissaan "Lapsiperheetkin ikääntyvät" siitä, miten muun muassa sukupolvien väliset etäisyydet kasvavat, kun lapsia hankitaan iäkkäämpinä kuin koskaan. 1960-luvulla noin 29 % lapsista syntyi 30 vuotta täyttäneille naisille, mutta 2000-luvulle siirryttyä 30-vuotiaiden äitien osuus on yli puolet. Nykyään 35-vuotiaat äidit synnyttävät peräti viidesosan kaikista syntyneistä lapsista.

Nykyiset kulttuuri- ja toimintaympäristömme muutokset ovat asettaneet vanhemmuuden aivan uusien haasteiden ja vaikeuksien eteen. Lapsiperheiden hyvinvoinnin riskitekijöitä, voivat olla:

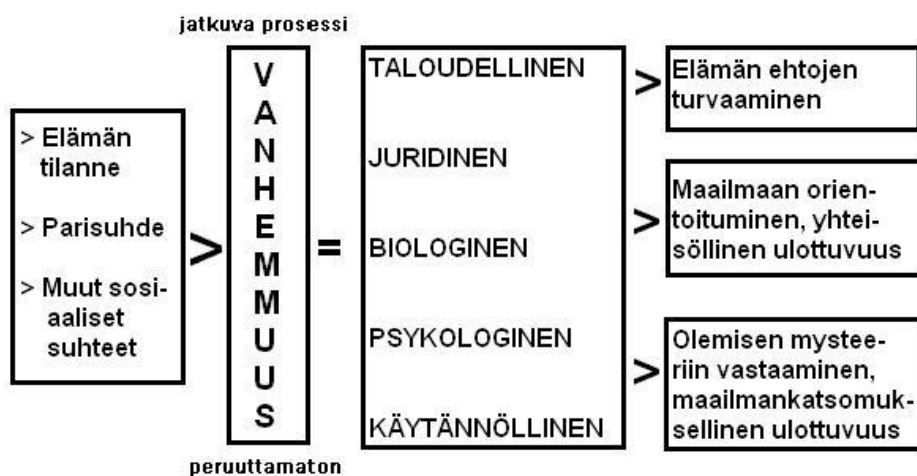
- verkostojen puuttuminen, yksinäisyys
- taloudelliset vaikeudet, esimerkiksi erilaiset lainat ja niiden takaisinmaksukyky
- parisuhteen ongelmat, uusien roolien tuomat haasteet (isyys, äitiys)
- työllistymiseen liittyvät tekijät, kuten työttömyys ja pätkätöyläisyys
- työnkuvien moninaisuus (vuorotyö, kauppojen lauantai- ja sunnuntai aukiolot)
- mielenterveys- ja päihdeongelmat
- työn ja perheen yhteensovittamisen hankaluudet, kiire
- työnjako arjessa

Paljon puhuttaa työn ja perheen yhteensovittaminen, mutta huolta aiheuttaa myös perheiden sosiaalisten verkostojen puutteellisuus (Rönkä & Kinnunen 2002, 4-5). Entistä hankalammaksi koetaan uusien ihmissuhteiden solmiminen ja aikuiskontaktien saaminen. Yhä useammin törmää nuoriin vanhempiin, jotka ovat muuttaneet opiskelemaan vieraalle paikkakunnalle ja jääneet sinne perustamaan perhettä. Omat sukulaiset ja vanhat ystävät saattavat jäädä satojenkin kilometrien päähän. Opiskeluaikaiset ystävät ovat saattaneet kaikota omille kotipaikkakunnilleen tai lähteä työn perässä muualle ja voi käydä myös niin, ettei sijaisuuksia tehnyt opiskelija ole ehtinyt kiinnittyä työyhteisöihin. Tämä kotiin jäävä vanhempi voi tuntea olevansa kovin yksinäinen. Usein esille

nostetaan myös haasteista puhuttaessa yksinhuoltajien ongelmat. Näissä puheenvuoroissa muistetaan vain hyvin harvoin mainita se, että jokainen vanhempi tarvitsee tukea vanhemmuuden haasteissa, olipa hän yksinhuoltaja tai ei. Tänä päivänä kuulee yhä useammin kuinka arjen ongelmat ja henkinen pahoinvointi lisääntyvät akateemisesti korkeakoulutettujen vanhempien perheissä. Yhteiskunnallinen status ei kerro enää lapsiperheen hyvinvoinnista jos on ikinä kertonutkaan.

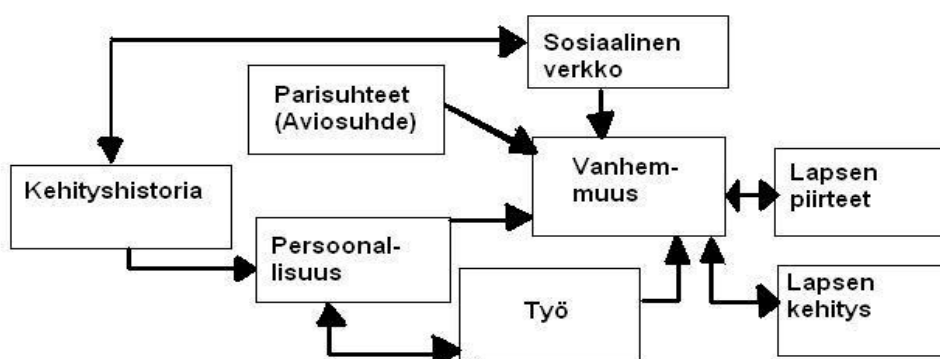
3 VANHEMMUUDEN TUKEMINEN

Vanhemmuus itsessään on eräänlainen kasvuprosessi, jota lapsi johdattelee eteenpäin. Vanhemman tulisi hyväksyä se, että välillä joutuu ymmälleen ja hyväksymään oman tietämättömyytensä. (Tamminen 2000, 97.) Samoilla linjoilla on Kekkonen (2001, 97) ja jakaa Tammisen ajatuksen kirjoittaessaan siitä miten vanhemmaksi kasvetaan eikä synnytä. Se ei myöskään pääty jossain vaiheessa, vaan se on elämänmittainen kehitystehtävä. Kekkonen kirjoittaa myös vanhemmuuden tukemisesta ja miten meidän pitäisi nähdä sen ymmärtämisen vaikuttimena lapsi ja hänen lapsuutensa (2001, 97). Vanhemmuutta voidaan myös kuvata peruuttamattomana ja jatkuvana prosessina sekä jaotella eri osiin (ks. kuvio 3). Näitä ovat taloudellinen, juridinen, biologinen, psykologinen ja käytännöllinen vanhemmuus. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä, & Virolainen 2007, 91.)

KUVIO 3. Vanhemmuuden osatekijät (Järvinen ym. 2007.)

Viljamaa (2003, 15–16) nostaa esille Belskyn (1984) kehittämän vanhemmuuden prosessimallin (ks. kuvio 4.), jossa tämän mukaan vanhemmuuden ilmenemistä määräävät vanhemman oma persoonallisuus, lapsen yksilölliset piirteet sekä sosiaalinen konteksti, johon voidaan laskea kuuluviksi parisuhde, sosiaaliset verkostot ja vanhempien kokemukset työstään.

KUVIO 4. Belskyn (1984) Vanhemmuuteen vaikuttavien tekijöiden prosessimalli. Teoksessa (Viljamaa 2003, 16.)

Yhteiskunnan on Yesilovan (2007, 62) mukaan tarkoitus tukea perheitä, jotta ne tulisivat toimeen autonomisena yksikkönä ja pystyisivät hoitamaan velvollisuutensa perheenä ja kasvattamaan lapsensa. Vanhemmuuden tukemiseen on Suomessa kiinnitetty huomiota ja lapsiperheille yhteiskunta tarjoaa tukeaan muun muassa erilaisina peruspalveluina ja etuuksina. Myös monet järjestöt järjestävät vanhemmuutta tukevaa toimintaa (Viljamaa 2003, 10). Yhteiskunnan tarjoamiin etuuksiin kuuluvat esimerkiksi äitiysavustus, äitiysraha ja erityisäitiysraha sekä vanhempain- ja isyysrahat. Vanhemmille annetaan mahdollisuus hoitovapaaseen tai lyhennettyyn työaikaan. Lisäksi vanhemmille voidaan antaa myös kotihoidon tai yksityisen hoidon tukea. Muita etuuksia joita lapsiperheen on mahdollista saada, ovat esimerkiksi elatus-, toimeentulo – ja asumistuet.

Suomessa lapsiperheelle kuuluviin palveluihin kuuluvat lasten-, kasvatus – ja perheneuvolat, sosiaalikeskus, päivähoito. Myös joissain kunnissa kodin-hoitoapu ja seurakuntien perheasiain neuvottelukeskus sekä ensikodit tarjoavat apua perheelle. (Meille tulee vauva 2003, 65–77.)

Perhetyö on myös yksi kunnan järjestämistä perheille kuuluvista palveluista. Perhetyö kuuluu avohuollontukitoimiin ja sen yhtenä tavoitteena on perheiden arjen tukeminen. Lastensuojelun perhetyö asiakkuus on osa varhaista puuttumista perheen elämään, esimerkiksi silloin kun huoli lapsesta herää. (Järvinen ym. 2007, 10–35.)

Jyväskylän seurakunta tarjoaa perheille tukeaan perheasiain neuvottelukeskukseen kautta sekä järjestämällä erilaisia pienryhmiä. Kirkon lapsi – ja perhetyö tarjoaa lisäksi erityisesti lapsiperheille suunnattuja palveluja, joita ovat muun muassa perhekerho, avoin päiväkerho, päiväkerho ja pyhäkoulu. (Jyväskylän seurakunta, viitattu 11.5.2008.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton lapsiperheprojektit ovat myös kantaneet osansa vanhemmuuden tukemisessa valtakunnallisesti (Viljamaa 2003, 10). Mannerheimin Lastensuojeluliitto tarjoaa lapsiperheiden avuksi niin lastenhoitotoimintaa kuin kirjallistakin tietoa vanhemmille tukeakseen heitä kasvatustyössä. Lisäksi Jyväskylässä Mannerheimin Lastensuojeluliiton lapsiperheille järjestämää toimintaa on muun muassa *MoniMessi*. Se on monikulttuurinen kohtaamispaikka lapsille, vanhemmille ja isovanhemmille, jotka ovat kiinnostuneita monikulttuurisesta lapsi- ja perhetoiminnasta. Perhekahvilatoiminta on kasvattanut suosiotaan ja niinpä Keski-Suomessa on vapaaehtoisvoimin toimivia perhekahviloita tällä hetkellä melkein 50. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jyväskylän yhdistyksen ylläpitämä perhekeskus Tourutupa on monen erilaisen toiminnan keskipiste. Tourutuvalla järjestetään ennen kaikkea avointa päiväkotitoimintaa, jonka erityistavoitteena on tukea vanhemmuutta ja tarjota vertais-tuelle mahdollisuus. Lisäksi viikoittain järjestetään kerhotoimintaa eri-ikäisille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Tiloissa kokoontuu myös varainhankintaryhmä Sohvit, jonka tarkoituksena on valmistaa tuotteita myyjäisiin tai lahjoitettavaksi. Tourutupaa kokoontumispaikkana pitää kuukausittain myös noin kuusi eri vertaistukiryhmää. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jyväskylän yhdistyksen kotisivut, Viitattu 11.5.2008.)

4 VERTAISTUKI

Osallistuin 24.10.–19.12.2007 *Versovan* eli vertaistuen ja vapaaehtoistyön kumpu-panuushankkeen järjestämään vertaisohjaajakoulutukseen, jonka luennoista vastasi Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys ry:stä Anne Laimio. Tämän koulutuksen mukanaan tuomaa tietoa ja luentomateriaalia hyödyntäen käsittelen vertaistukea ja vertaisryhmätoimintaa.

Laimio (2007) viittaa Nylundiin, jonka mukaan vertaistuki on samankaltaisessa elämäntilanteessa elävien ihmisten tarve jakaa kokemuksia ja tietoa toisia kunnioittavassa ilmapiirissä. Vertaistuen kolme K:ta ovatkin 1. Kunnioittaminen, 2. Kuunteleminen ja 3. Kannustaminen. Niiden avulla on saavutettavissa vertaisryhmätoiminnan kulmakivi eli tasa-arvoisuus.

Vertaisryhmästä on kyse Magnus Karlssonin mukaan silloin, kun pieni, vähintään kolmen tai enintään kahdeksan hengen ryhmä kokoontuu säännöllisesti pohtimaan yhteistä ongelmaa tai asiaa keskinäistä apua ja tukea tarjoten. Juuri käsiteltävien asioiden samankaltaisuus, vastavuoroinen keskinäinen tuki, mutta myös vapaaehtoisuus sekä luottamusta lisäävä vaitiololupaus ryhmän jäseniltä kuuluvat hyvin toimivaan vertaisryhmään. (Laimio, 31.10.2007.)

4.1 Vertaisryhmätyypit

Nylund jakaa vertaisryhmät neljään eri luokkaan: 1) itsenäisesti ilman taustatukea toimivat kansalaisryhmät, 2) yhdistystoimintaan liittyvät ryhmät, jotka toimivat osana vapaaehtoisjärjestöjä, 3) julkiseen tukeen perustuvat ryhmät, jotka toimivat osana sosiaali- ja terveystalv palveluja, ja 4) ryhmät, joissa yhdistyvät kaikki edellä mainitut organisoitumistavat. Eli vertaistoiminta voi siis olla vapaamuotoisuuden lisäksi myös organisoidusti järjestäytyneitä, jolloin ryhmää voi ohjata ryhmäpsykoterapeutti, ammattillinen ohjaaja, koulutettu vapaaehtoinen ryhmänohjaaja tai sitten ryhmälle valitaan käynnistäjä, joka vastaa toiminnan pääsemisestä alkuun. Edellä mainituilta ohjaajilta ei vaadita siis vertaisuutta, vaikka toiminta yleensä perustuukin kokemukselliseen asiantuntijuuteen. Jos kaikilla ryhmään kuuluvilta löytyy samankaltainen kokemus,

voidaan puhua niin sanotusta oma-apu-ryhmästä tai tukiryhmästä. Vertaisohjatussa ryhmässä ei ole erityistä johtajaa tai asiantuntijaa, joka yksin vastaisi ryhmästä, vaan vastuu jaetaan ja kaikki ikään kuin kannattelevat toisiaan. Keskeinen idea eri vertaisryhmissä on ihmisen omien voimavarojen löytäminen ja käyttöön saaminen, tällöin puhutaan voimaannuttamisesta. (Laimio, 2007.)

4.2 Vertaisryhmätoiminnan merkitys yhteiskunnalle ja yksilölle

Vertaistoiminnan arvostus on jatkuvasti kasvanut ja eri järjestöt tarjoavatkin sille hyvät elinolosuhteet kokoamalla yhteen samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Viimeisten vuosikymmenien saatossa on yhteiskuntakehityksemme vähentänyt yhteisöllisyyttä ja nyt haetaan keinoja lähiyhteisöjen tukemiseksi. (Kuuskoski 2003, 32–33.)

Vertaistoiminta täydentää julkisia sosiaali- ja terveystalvveluketjuja ja on yksi sen keskeisimpiä toiminta muotoja, mutta sen mahdollisuuksia käytetään vielä riittämättömästi hyödyksi. (Kuuskoski 2003, 32.) Vertaistoiminta ei missään nimessä ole kilpailija ammattilaisten tarjoamalle avulle, vaikka onkin yleensä vapaaehtoisten ohjaajien ylläpitämää ja näin erittäin edullista tukitoimintaa yhteiskunnallemme. Vertaisryhmät voivat olla tärkeitä linkkejä juuri virallisen auttamisen, mutta myös läheisten tuen saavuttamiseksi. Ammattilaisten ohjaamissa ohjatuissa vertaisryhmissä voidaan ryhmäläisille kertoa siis myös muista saatavilla olevista palveluista sekä mahdollisesti auttaa heitä hakeutumaan tarvitsemiensa palvelujen tarjoajille. Toisaalta vertaisryhmä voi olla paikka, missä henkilö uskaltautuu puhumaan asiasta, josta edes hänen lähimmäisillään ei ole aavistustakaan. Asioiden puhuminen turvallisessa ympäristössä, missä muillakin on samanlaisia kokemuksia, voi auttaa asian näkemistä uudessa valossa ja kertominen myös läheisille helpottuu, jolloin saadaan tukiverkkoa laajennettua. (Laimio, 2007.)

Yksilön kokemasta merkityksestä keskusteltaessa Laimio (2007) toi luennoilla esille erään naisen kokemuksen vertaisryhmätoiminnasta:

“Vertaisen tuki on korvaamatonta. Kun ympäristö ei enää jaksa asiaa puida, vertainen ymmärtää puhumisen tarpeen. En oikein tiennyt ryhmään mennessäni, oliko se minua, ujoa varten. Mutta ryhmässä on ollut helppoa ja puhuminen luonnollista. Siellä todella tulee ymmärretyksi. Se

on ollut oiva tuki oman surun läpikäymisessä ja tunteiden jäsentelyssä käsi kädessä ammattiavun kanssa.”

Toinen taas kertoi miten oli yllättynyt:

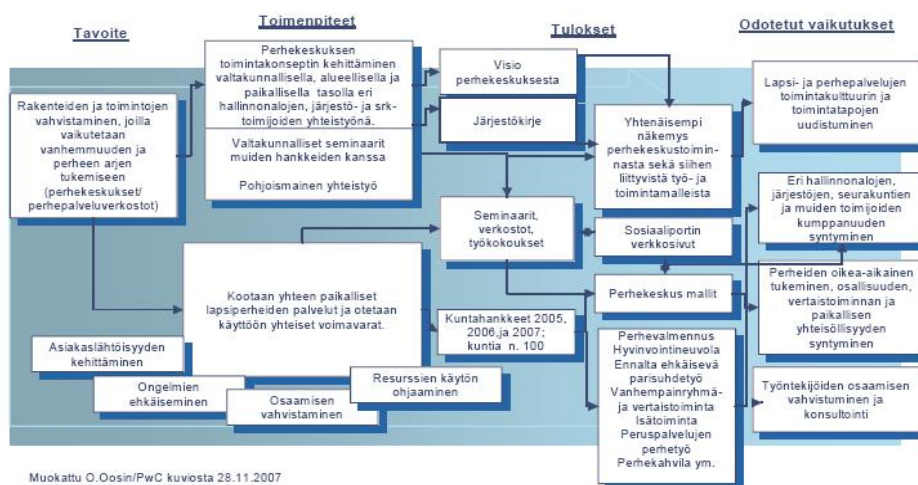
“kuinka helpottavaa ja hoitavaa on tuntee olevansa yksi monien kohtalovereiden joukossa ilman eriarvoisuutta tai leimautumisen pelkoa”.

Vertaistuen yksi olennaisista elementeistä on se, että vertainen tietää mitä toinen käy läpi ja vaikka kaikkea ei osaisi pukea sanoiksi, saa tuntee tulleen ymmärretyksi.

Toisaalta aina ei edes tarvitse puhua: toisia kuuntelemalla voi saada aivan yhtä paljon ja enemmänkin. Ryhmässä suodaan tilaa niille, joilla on tarve puhua ja niille jotka eivät halua puhua, mutta on hyvä huolehtia siitä, etteivät puheliimmat jyrää hiljaisempia. Tasa-arvoinen tapa on sopia puheenvuoroja niin, että jokaisella on viisi minuuttia käytettävissään halusipa tämä puhua tai ei, mutta jokaisella on oma aikansa.

5 JYVÄSKYLÄN SEUDUN PERHE-HANKE

Jyväskylän Seudun Perhe – hanke on osa valtakunnallista sosiaali- ja terveystieteiden perhepalvelujen kumppanuusohjelmaa, PERHE – hanketta, joka on osa sosiaalialan kehittämishanketta. PERHE – hankkeen päämääränä oli saada aikaan pysyviä perhekeskuksia (ks. kuvat 5. ja 6.) ja luoda perhepalveluverkostoja (PERHE – hanke, 2007).

KUVIO 5. PERHE – hanke perhekeskuksen kehittämisprosessina. (PERHE – hanke 2007)

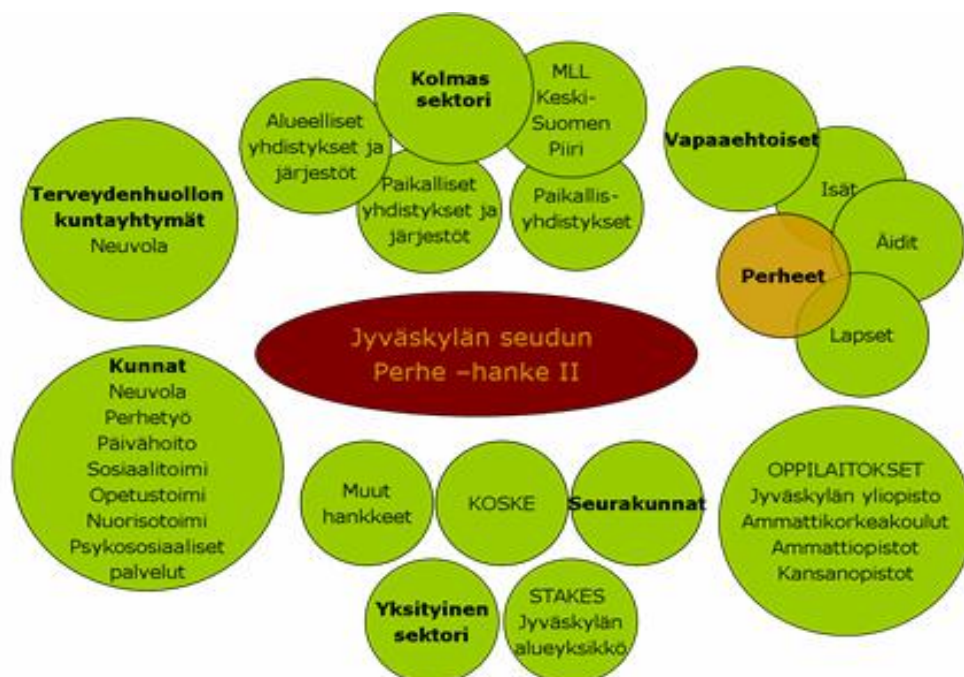
Voimavarat: Kunnan/seutukunnan perus- ja erityispalvelut, seurakunnat, järjestöt, perheet, vapaaehtoistoimijat ja muut lapsi- ja perhepalvelujen paikalliset toimijat.

..... **Palveluohjaus/yhteistyön koordinointi** .....

KUVIO 6. Visio perhekeskuksesta. (PERHE – hanke 2007)

PERHE- hankkeessa mukana ovat Stakes, Opetushallitus, Suomen Kuntaliitto, Lastensuojelun Keskusliitto, MLL, Suomen Vanhempainliitto, Väestöliitto ja Suomen evankelisluterilainen kirkkohallitus. PERHE – hanke ja Jyväskylän Seudun Perhe – hanke sijoittuivat vuosille 2005 – 2007. Jyväskylän Seudun Perhe-hankkeessa ovat mukana Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Laukaa ja Muurame sekä MLL:n Keski-Suomen piiri. Muita yhteistyökumppaneita ovat Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, hankealueen seurakunnat, Jyväskylän yliopiston perhetutkimuskeskus, Jyväskylän ammattikorkeakoulu sekä muita järjestöjä, yhdistyksiä ja hankkeita. Yhteistyötä tapahtuu mm. niin vanhempien, isovanhempien, opiskelijoiden, vapaaehtoisten kuin eri alojen ammattilaistenkin välillä. (Kempainen, 2006.)

KUVIO 6. PERHE -hankkeen perhepalveluverkostot. (PERHE – hanke 2007.)

PERHE -hankkeen saatua jatkoa ajalle 1.11.2007–31.12.2008 on toisen vaiheen tavoitteena syventää kumppanuutta perhepalveluverkostoissa, jotka näkyvät kuviossa 6. Kumppanuuden syventäminen tapahtuu erilaisten toimenpiteiden avulla, kuten yhteistoimintasopimusten kautta. (Kempainen, 2007, 4)

Jyväskylän Seudun Perhe – hankkeen perhekohtaisiin tavoitteisiin kuuluu mm. lapsen terveen kasvun ja kehityksen turvaaminen, perheiden hyvinvoinnin lisääminen, vanhemmuuden vahvistaminen, vertaistoiminnan ja verkostoitumisen mahdollisuuksien tarjoaminen sekä varhaisen, matalan kynnyksen tuen muotojen kehittäminen lapsiperheille.

Hankekohtaiset tavoitteet vaativat selkeyttämään ja uudistamaan niin lapsiperheille suunnattujen palvelujen rakenteita ja toimintakulttuuria kuin helpottamaan ennaltaehkäisevän palvelurakenteen ymmärtämistä. Selkeyttä kaivataan myös moniammatillisen työn rakenteisiin ja erilaisten toimintamallien muuttamista entistä asiakaslähtöisimmiksi työtavoiksi. Myös perhetyö tarvitsee selkeyttämistä ja ennen kaikkea verkostoitumista. (Jyväskylän Seudun Perhe-hanke, 2007.)

Jyväskylän Seudun Perhe-hankkeen tavoitteena on ennaltaehkäisevänä toimena edistää lapsiperheiden hyvinvointia. Kumppanuuden avulla lisätään ryhmätoimintoja ja kehitetään uudenlaisia, matalan kynnyksen toimintamuotoja (avoimet kohtaamispaikat, vertaisryhmät), jotka edesauttavat yhteisöllisyyden kehittymistä asuinalueille (erilaisia tapahtumia perheiden omien asuinalueiden läheisyydessä).

Ryhmätoiminta perhetyön osana on todettu varsinkin ennaltaehkäisevässä perhetyössä tehokkaaksi työmuodoksi, josta hyötyvät niin lapset kuin vanhemmatkin. Mannerheimin Lastensuojeluliitolla oli vuosina 1996–2000 Lapsiperhe – projekti, jossa keskityttiin kehittämään perhetyötä varhaisen tuen näkökulmasta. (Järvinen ym. 167–168.)

6 EVÄITÄ ARKEEN -PERHERYHMÄ

Jyväskylän Seudun Perhe – hanke kokosi ryhmän suunnitteluvaiheessa toimijat eli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jyväskylän yhdistyksen, Perhekeskus Tourutuvan ja Jyväskylän kaupungin lastensuojelun perhetyön yhteen. Perhe – hanke antoi tukea Eväitä arkeen -perheryhmän aloituksessa ja rahoituksessa. Ryhmän ohjaajina toimi kaksi kaupungin perhetyöntekijää sekä MLL:n työntekijä. Tilana toimi Perhekeskus Tourutupa sekä toiminnanvälineet tulivat myös MLL:n Jyväskylän yhdistykseltä. Itse osallistuin ryhmän toimintaan opiskelijana, mikä mahdollisti havainnoinnin ryhmän koko toiminnan ajan.

MLL Jyväskylän yhdistys ry. ja Jyväskylän kaupungin lastensuojelun
perhetyö yhdessä järjestävät

Eväitä arkeen - perheryhmä

Ryhmä kokoontuu 12.9 – 19.12 tiistai aamupäivisin kello 9.00-12.00
Tourutuvalla, Tourukatu 25 D 49.

Ryhmä on perhetyön asiakkaille suunnattu ryhmä, johon osallistumalla
saat vaihtelua, virkistystä ja apua arkeen.

- Tapaamisissa**
- tuetaan omien voimavarojen vahvistamista
  - pysähdytään unelmoimaan tulevaisuutta
  - keskustellaan vanhemmuudesta
  - nautitaan yhteisistä touhuista lasten kanssa
  - laitetaan ruokaa ja syödään yhdessä

Lisätietoja Otto 050 ----- tai Paula 050 ----- tai Sanna 040 -----

KUVIO 8. Eväitä arkeen – perheryhmän esite.

Ryhmä kokoontui yhteensä viisitoista kertaa ajalla 12.9.- 19.12.2006. Tapaamiset tapahtuivat joka tiistai klo 09.00 – 12.00. Toiminta vaihteli viikoittain, mutta saman perusrungon ympärillä (Liite 1. Ryhmän ohjelma).

Ryhmän kokoaminen tapahtui koko kaupungin alueelta perhetyöntekijöiden ja sosiaalityöntekijöiden yhteistyössä. Perhetyöntekijät ehdottivat perheitä oman ammatillisen näkemyksensä pohjalta ja lopulta perheet valittiin ryhmään haastatteluiden perusteella, jotka perhetyöntekijät tekivät kotikäyntien yhteydessä. Asiakasperheitä mukana oli alun perin seitsemän, mutta lopulta mukana säännöllisesti kävi viisi äitiä alle kouluikäisine lapsineen. Ryhmään kuului myös kuudes maahanmuuttajaäiti, joka kävi lapsensa kanssa aina kun pystyi, mutta syksyn aikana lapsi oli paljon sairaana. Äideistä suurin osa oli yksinhuoltajia. Äidit olivat iältään n. 20 – 40-vuotiaita ja lapset n. 4 kk – 3- vuotta vanhoja.

6.1 Perheryhmän tavoitteet

Eväitä arkeen – ryhmän tarkoituksena oli tarjota asiakkaille vaihtelua, virkistystä ja apua arjen sujumiseen. Viikoittaisissa tapaamisissa oli tavoitteina tukea asiakkaiden

omien voimavarojen vahvistamista, pysähtyä unelmoimaan tulevaisuudesta, keskustella vanhemmuudesta sekä nauttia yhteisistä hetkistä lapsen kanssa ja syödä yhdessä. Ryhmän tarkoituksena oli toiminnan sisältöjen kautta antaa välineitä oman elämäntilanteen tarkasteluun ja käsittelyyn vertaistuen avulla. Toiminta perustui voimavara- ja ratkaisukeskeisyyteen. Kukin asiakkaista sai tuoda elämästään esille juuri sen verran kuin halusi.

Arjen haasteiden ja ongelmien kohtaaminen, niistä selviytyminen ja puhuminen kuuluivat ryhmän tapaamisiin. Järvinen ym. (2007, 84) kirjoittavat, että se miten perhe kokee arjesta selviytymisen, on aina subjektiivinen kokemus, johon ei ole olemassa mitään valmiita kriteerejä. Kuitenkin meillä kaikilla on omat odotuksemme siitä, mistä rutiineista perheen ja vanhemman pitää selviytyä omassa arjessaan. Arjen hallinnan horjuessa katsotaan usein perheen hyvinvoinnin olevan uhattuna. Ryhmässä arjen haasteista nousivat esille muun muassa lasten ruokailu, pukeminen, nukkuminen sekä äidin oma ja lapsen terveyden huolto. Ratkaisuja onnistuttiin luomaan yhdessä ryhmäläisten ja vetäjien kanssa keskustelemalla, mutta välillä huomasi, kuinka tärkeää oli vain tulla kuulluksi oman päivittäisen haasteensa kanssa ja ratkaisu itse oli sinänsä toisarvoinen.

6.2 Perheryhmän toimintaperiaatteita

6.2.1 Ryhmytyminen

Mielestäni juuri tämän ryhmän toimivuuden perusta oli ryhmän koossa. Pienryhmä ja tässä tapauksessa nimenomaan enintään kuusi äitiä oli sopiva ryhmäkoko. Pienryhmässä jokaisen osallistujan on mahdollista olla henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Ryhmäkoon kasvaminen vähentää olennaisesti osallistumista, kiinteyttä ja tuottavuutta sekä aiheuttaa enemmän ristiriitoja ryhmän sisällä (Jauhiainen & Eskola1994, 109–111).

Perheryhmän käynnistyessä pohdimme ohjaajien kanssa paljon aloitusta ja sen tärkeyttä. Jossain vaiheessa olikin hienoa huomata, kuinka keskittyminen alun toimivuuteen ja hyvään ilmapiiriin sai erilaiset ihmiset koottua yhtenäiseksi ryhmäksi. Alussa ohjaajat olivat hyvin aktiivisessa roolissa ennen kuin ryhmäläisistä alkoi tulla tutum-

pia toisilleen. Ohjaajien tavoite oli pyrkiä ”tekemään itsensä tarpeettomiksi”. Tällä tarkoitan sitä, että keskustelut pyörivät ilman, että ohjaajan tarvitsee välttämättä olla kuljettamassa sitä eteenpäin. Pian näin tapahtuikin. Myös ohjaustilanteiden ulkopuolella ryhmäläiset keskustelivat keskenään vilkkaasti, esimerkiksi ruokailut olivat tilanteita, joissa ryhmäläiset keskustelivat hyvin avoimesti ja leppoisasti keskenään. Joku tarkkaili, joku oli äänessä useammin ja joku hakeutui ohjaajan seuraan enemmän. Ihmisten persoonat vaikuttavat myös heidän ryhmäkäyttäytymiseensä. Tämän takia oli myös mielenkiintoista huomata, miten erilaiset ihmiset lämpenevät ryhmälle ja kuinka ehkä joku olisi tarvinnut pidemmän ajan avautuakseen tai löytääkseen paikkansa ryhmässä.

6.2.2 Ratkaisukeskeinen ja voimavaralähtöinen työote

Perheryhmän tarkoituksena ei ollut selvittää asiakkaiden perimmäisiä ongelmia, vaan tuoda apua jaksamiseen ja antaa välineitä selvittää omien voimavarojen avulla arjesta. Ongelmien olemassa oloa ei kuitenkaan ollut tarkoitus kieltää tai olettaa niiden olevan helposti ratkaistavissa, vaan kuten Vilen, Leppämäki ja Ekström (2002, 124) asiaa valottavatkin, on tarkoitus ymmärtää elämää kokonaisuutena, johon kuuluvat niin murheet kuin huoletkin sekä erilaiset voimanlähteet ja resurssitkin.

Helle (1999) asettaa ratkaisukeskeisyydelle 12 askelta, joiden avulla sen peruseriaatteiden hahmottaminen ryhmätoiminnassakin selkenee paremmin:

1. **Asiakasohjautuvuus**, johon voidaan liittää tärkeänä osana myös asiakkaan voimaannuttaminen (empowerment). Tärkeimmäksi tässä kohdassa nousee mielestäni se, että työntekijän pitää tiedostaa, ja erityisesti jos kyseessä on auttamissuhde, että asiakas on tahtova, tietävä, tunteva ja toimiva subjekti omassa tilanteessaan. Asiakkuuden kautta näyttäytyy vain osa elämää ja siihen kuuluvista rooleista.
2. **Asiakkaalle kuuluvaa kunnioitus** ja sitä, miten siihen kiinteästi kuuluu tunne tasa-arvoisuudesta ja mahdollisuudesta olla oman elämänsä asiantuntija. Työntekijän pitää toimia avoimesti, asiakkaan itsekunnioitusta ja omanarvon tuntoa tukevasti sekä pyrkimättä tulkitsemaan tämän ongelmia. Yhteistyön tulisi ta-

pahtua asiakkaan viitoittamalla tavalla, mutta niin että työntekijä tekee mahdollisimman vähän tämän puolesta.

3. **Jokainen pystyy muuttumaan**, oppimaan ja kasvamaan eli työntekijän tulisi uskoa ja luottaa asiakkaan voimavaroihin ja omiin kykyihin sekä osata nostaa esille näitä resursseja asiakkaalle itselleenkin.
4. **Jokaisella meillä on vastuu omasta elämästämme**, ja niin tässäkin ajattelumallissa vastuu on asiakkaalla. Halu muutokseen sekä asiakkaan oma aktiivisuus ja motivaatio määrittävät osaltaan ratkaisukeskeistä työskentelyä.
5. **Tavoitteellisuuden tärkeys**, jonka myös Kemppainen (1995, 13) määrittää ratkaisukeskeiseen ajattelumalliin olennaisena kuuluvaksi eli ei keskitytä menneisyydestä esiin nousevien epäonnistumisien esille kaivamiseen, vaan suunnataan ajatukset vahvasti kohti tulevaisuutta. Helle (1999) toteaa, miten tavoitteellisessa työskentelyssä voidaan asiakkaan kanssa tulevaisuudesta käsin pystyä näkemään mahdollisuuksia myös tämän nykyhetkessä ja alkaa miettiä, mitä sitten tehdään kun ongelma on ratkaistu. Elämässä voi meillä jokaisella tulla eteen vaihteita, joissa kaikki näyttäytyy mustana ja ongelmat saattavat alkaa kasautua.
6. **Toiveikkuutta sekä myönteisen näkökulman** etsimistä ja näkemistä. Tässä kohdassa muistutetaan niistä elämän pienistä hyvistä hetkistä nauttimisen taidosta. Asiakkaan kanssa voidaan myös ottaa huumori avuksi sekä etsiä ja osoittaa asiakkaalle hänelle elämän ongelmattomia, hyviä hetkiä.
7. **Edistys ja onnistumiset** ovat seitsemännen kohdan ydin. Työntekijän tärkeimmäksi tehtäväksi nostetaan tässä onnistumis- ja ratkaisupuheen sisällyttäminen dialogiin niin, että asiakas pääsee kertomaan onnistumistarinoitaan.
8. **Kielen merkityksen ymmärtäminen** ratkaisukeskeisen menetelmän välineenä mm. yhteistyön luomisessa. Jokaisella meistä on oma kielensä ja sen kielen kuulemisen tärkeys korostuu auttamissuhteessa merkitysten muuttumisen ja uusien ilmaisujen syntymisen kannalta. Uusia vaihtoehtoja asiakkaalle saadaan avattua jo siten, että esimerkiksi sanonnat ”minun täytyy” ja ”on pakko” korvataan ilmauksilla ”voin” ja ”haluan” tai vaikkapa ”aion”.
9. **Väistämätön muutos**, jolla Helle (1999) tarkoittaa muun muassa sitä, että muutos jossain asiakkaan elämää koskevassa asiassa voi edesauttaa muutoksen syntymistä muillakin alueilla ja synnyttää niin sanotun halutun ketjureak-

tion. Asiakkaan kanssa tulisi keskittyä niihin asioihin, joihin asiakas itse voi jotenkin vaikuttaa ja muuttaa niitä.

10. **Myönteistä palautetta**, tulisi antaa aina välittömästi, sillä se motivoi ja auttaa asiakasta eteenpäin. Esimerkeiksi Helle (1999) nostaa mielestäni erittäin hyvin tapaukset, joissa asiakas saa positiivista palautetta jo vaikean asian puheeksi ottamisesta tai miten häntä voidaan kehua kyvykkyydestä, kun vaikea tilanne ei ole muuttunut pahemmaksi. Hyvä esimerkki on myös se, miten takapakkien tullessa voidaan asiakkaan kanssa pohtia miten seuraava kerta voitaisiin ennakoida ja mitä sen estämiseksi tehdä. Palaute korostaa myös asiakkaan omaa vastuuta ja ansiota muutoksesta. Palaute ei koske vain asiakasta, vaan myös työntekijän on kyettävä ottamaan asiakkaalta palautetta vastaan sekä tarvittaessa muuttamaan toimintaansa ja omia työtapojansa.
11. **Yhteistyössä** kannattaa hyödyntää niin yhteisneuvotteluja, erilaisia verkostoja (muun muassa asiakkaan sosiaalista verkostoa) kuin kolmannen sektorinkin apua. Asiakkaan auttamiseksi esimerkiksi kriisitilanteessa voidaan koolle kutsua läheisneuvonpito, jossa koolla olisi niin asiakkaan läheisiä kuin ammattilaisiakin.
12. **Muutosta luovien voimien** tunnistaminen ja vahvistaminen. Tässä keskeisenä ajatuksena on, että työntekijä tietää mahdollisimman paljon tavoitteiden ja ratkaisujen rakentamisesta ja pystyy näiden menetelmien avulla tukemaan ja johdattelemaan asiakasta löytämään omat ratkaisunsa ja näin luomaan oman polkunsä. (Teoksessa Vilen ym. 2002, 124–135.)

Järvisen ja ym. (2007, 99) mukaan voimaannuttava tuki tarkoittaa uusien näkökulmien avaamista, kokemusten jakamista sekä ymmärryksen antamista ja kannustusta. Yhdessä voidaan pohtia vaihtoehtoja arjen erilaisiin tilanteisiin, mikä vanhemmalle sopisi parhaiten. Tärkeää voimaannuttavan tuen antamisessa on auttaa vanhempia näkemään omat onnistumisensa.

6.2.3 Perheryhmän ohjelma ja menetelmät

Eväitä arkeen – perheryhmään valittiin ne menetelmät, joiden arvioitiin soveltuvan parhaiten takaamaan tavoitteellisen toiminnan toteutumista ja vastaamaan ryhmäläis-

ten tarpeisiin. Ryhmätehtävien valinnoissa kiinnitettiin huomiota ongelmien yhteiseen ratkaisemiseen, jolloin kaikkien piti saada mahdollisuus osallistua. Yleensä ottaen kaikki olivat aktiivisesti toiminnassa mukana, mikä mahdollisti suunnitelmien toteutumisen.

Erilaiset ryhmätehtävät äideille saivat aikaan heille yhteenkuuluvuuden tunteita ja edesauttoivat ryhmäytymistä ja toisten tuntemista.

Osalla tehtävistä suunnattiin asiakkaiden ajatukset tulevaan, keskusteltiin tulevaisuuden toiveista, unelmista ja haaveista. Irrottautuminen arkipäivän realismissa antoi tilaa myös nuoruuden toteutumattomille haaveille, mistä harvemmin puhutaan. Verkostokarttojen avulla äideille osoitettiin ympärillä olevia läheisiä, tuttavien ja muita merkityksellisiä ihmisiä. Heidän omien tärkeiden ihmistensä lisäksi esille nostettiin myös lapselle merkitykselliset aikuiset ja lapset.

Vuorovaikutusta lasten kanssa haettiin leikkimällä ja äitejä ohjattiin toimimaan yhdessä lapsensa kanssa yhteisillä tuokioilla laululeikkien avulla. Samat aloitus- ja lopetuslaulut toivat ryhmään selkeän alun ja lopun.

Vanhemmilta kysyttiin myös “Millainen lapseni on” sekä “Millainen minä olen muiden mielestä?”. Tämä auttoi äitejä näkemään hyviä ja joskus uusiakin piirteitä itsessä ja omassa lapsessa.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimustehtävä, menetelmät ja aineistot

Tutkimukseni tarkoituksena oli kartoittaa lastensuojelun perhetyön asiakkaiden kokemuksia perheryhmätoiminnasta ja myös tutkia perheryhmätoiminnan tuloksellisuutta ja toimivuutta tukikeinona. Perheryhmätoimintaa olivat toteuttamassa MLL Jyväskylän yhdistys Perhekeskus Tourutupa ja Jyväskylän kaupungin lastensuojelu perhetyö sekä Jyväskylän Seudun Perhe -hanke.

Tutkimus lähti liikkeelle spontaanisti 2006, keskustellessani tarpeesta koota ryhmän kokemuksia. Minulla jo käytettävissäni oppimispäiväkirjani sekä pienprojektista kirjoittamani raportti, lisäksi sain ohjaajien (Myllynen, Puukari-Pirinen & Liimatainen, 2006) tekemän loppuraportin ja ryhmäläisten asiakaspalautteet. Keväällä 2007 luonnostelin opinnäytetyötä ohjaavien opettajien avustuksella haastattelurungon ja lähetin kirjeen asiakkaille (Liite 2.) . Kirjeessä kysyin suostuisivatko asiakkaat haastateltaviksi opinnäytetyötäni varten. Nauhoitin haastattelut ja litteroin nauhat seuraavien viikkojen aikana. Kesän 2007 aikana kokosin tulokset odottelemaan teoriaosuuden valmistamista.

Laadullinen tutkimus

Tässä on kyseessä laadullinen tutkimus, joka perustuu havainnointiin, palautekyselyihin ja ryhmään osallistuneiden asiakkaiden haastatteluihin. Käytän raportissani suoria lainauksia tekemistäni haastatteluista laadullisen tutkimuksen tapaan. Laadullista tutkimusta voidaan nimittää Tuomen ja Sarajärven (2003, 27) mukaan myös ymmärtäväksi tutkimukseksi eli aikomuksena on ymmärtää jonkin tekijän merkitys. Tässä tutkimuksessani aikomukseni on ennen kaikkea ymmärtää perheryhmätoiminnan merkitys siihen osallistuneille asiakkaille. Tuomi ja Sarajärvi (2003, 70) nostavatkin esille miten, laadullisen tutkimuksen kokonaisuutta voidaan hahmottaa kysymyksen ”Miten minä voin ymmärtää toista?” kautta.

Teemahaastattelusta Tuomi ja Sarajärvi (2003, 74–76) tuovat esille Hirsjärven ja Hurmeen (2001) ideoita ja haastattelun mahdollisuuksista yleensä. Haastattelun hyväksi puoleksi koetaan sen joustavuus. Tutkijalle annetaan vapaus esittää kysymyksiä haluamassaan järjestyksessä. Kysymyksiä voidaan myös toistaa, tarkentaa ja selvittää, mikä helpottaa niin väärinkäsitysten ymmärtämistä kuin halutun tiedon selvittämistäkin. Eettisyyteen liittyy mahdollisuudet kieltäytyä sekä saada tieto siitä, mitä varten haastattelu tehdään ja mitä se käsittelee. Omassa tutkimuksessani tämä huomiointiin lähettämällä asiakkaille kirje, jossa lupa haastatteluun kysyttiin ja jossa haastattelusta tiedotettiin.

Havainnointi tapahtui ryhmän kokoontuessa ja tallentui itselleni oppimispäiväkirjani muodossa. Opiskelijana sain havainnoida ryhmää ohjaamalla tuokioita vanhemmille sekä heidän lapsilleen ja minulla oli myös mahdollisuus vetäytyä kuuntelemaan kes-

kusteluita sivummalta. Toisaalta saatoinkin tarkastella ryhmädynamiikkaa osallistumalla aikuisten omiin tuokioihin yhdessä vanhempien kanssa. Usein havainnointi tapahtui läsnä olemisella tai lattialla lasten kanssa leikkien.

Palautekyselyn avulla 19.12.2006 asiakkailta kerätty asiakaspalaute antoi mahdollisuuden verrata puoli vuotta myöhemmin haastelussa saatujen tietoja. Vastajat ovat molemmissa samoja paitsi, että haastatteluun vastasi äiti joka ei ollut palauttanut palautekyselyä. Lisäksi palautekyselyn oli palauttanut yksi äideistä, joka ei päässyt osallistumaan haastattelutilanteeseen.

7.2 Aineiston keruu ja analyysi

7.2.1 Perheryhmätoimintaan osallistuvien teemahaastattelu

Olin päättänyt valita pääasialliseksi aineistonkeruumenetelmäksi haastattelun, sillä näin saataisiin parhaita tuloksia ja varmemmin asiakkaat tavoitetuksi. Uskoin, että asiakkaat olisivat halukkaita tapaamiseen, jotta voisivat lisäksi vaihtaa kuulumisia keskenään puolen vuoden jälkeen, koska olivat jo talvella ilmaisseet kiinnostusta uudelleen näkemiseen. Oletus osui oikeaan ja vain yksi äideistä jäi pois tapaamisesta henkilökohtaisista syistä. Haastattelu toteutettiin yksilöhaastatteluna Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jyväskylän yhdistyksen tiloissa, Perhekeskus Tourutuvalla 22.5.2007 klo 10.00 – 12.00. Tilan valitsin sen tuttuuden vuoksi, jotta asiakkaiden olisi entistä matalampi kynnyks tulla haastatteluun. Olin lähettänyt asiakkaille kirjeet (Liite 2. Kirje asiakkaille) Jyväskylän kaupungin perhetyöntekijän kautta, joka ystävällisesti tuli myös haastattelupäivänä paikalle, tuoden osan asiakkaista mukanaan. Paikalle tuli viisi äitiä ja kuusi lasta sekä perhetyöntekijä.

Haastattelun teemat (Liite 3. Haastattelurunko) muotoutuivat siten, että lähdin miettimään mitä haluan tietää, mitä tutkimuksen kannalta olisi tärkeää saada selville. Kysymykset piti muotoilla niin, että haastateltavien olisi vastattava kertomalla laajemmin, ettei pelkkä kyllä tai ei vastaus ollut mahdollinen. Lisäksi oli varauduttava siihen, että kysymyksille oli kyettävä esittämään jatkokysymyksiä, sekä avaamaan jotain kysymystä helpommin oivallettavaksi. Tehtävääni helpotti, että kyseessä oli minulle

tuttu ryhmä asiakkaineen ja, että pystyin miettimään myös jokaista yksilönä. Kysymykset jaottelin kuuden eri teeman alle. Teemat syntyivät teoreettisen viitekehyksen antaman suunnan ja ryhmästä saadun kokemuksen pohjalta.

Ensimmäisen osion kysymykset käsittelivät sitä, miten asiakas oli kokenut ryhmän, esimerkiksi millaisella mielellä tapaamisia odotettiin. Seuraavaksi selvitin, olivatko asiakkaat kokeneet saaneensa ryhmästä apua arkeensa ja miten. Kolmas osio käsitteli henkilökohtaisia tuntemuksia ja sitä olivatko asiakkaat saaneet apua henkilökohtaisiin ongelmiinsa? Mielenkiintoisaksi nousivat kysymykset ryhmän merkityksestä lapselle, sillä kyseessä ei missään vaiheessa ollut vain äideille suunnattu ryhmä. Lopuksi annoin asiakkaalle mahdollisuuden vaikuttaa haastatteluun ja kysyin oliko heillä jotain mitä he vielä haluaisivat kertoa tai lisätä?

Kaikki haastateltavat olivat odottaneet kovasti toistensa tapaamista ja vanha ryhmä muotoutui nopeasti yhteen kahvittelemaan ja seurailemaan lasten touhuja. Toivotin kaikki lyhyesti tervetulleeksi ja kiitin saapumisesta. Kerroin vielä kaikille, että kyseessä oli opinnäytetyötä varten tehtävä haastattelu, joka koskee viime syksyn perheryhmää. Ilmoitin nauhoittavani keskustelut, jotta minun ei tarvitse käyttää heidän aikansa vastausten ylös kirjaamiseen. Painotin myös uudelleen salassapitovelvollisuutta ja sitä, että nauhoja kuuntelen vain minä.

Haastattelua helpotti se, että tunsin haastateltavat ryhmän ajoilta ja pystyin luontevasti viemään keskustelua eteenpäin. Tunnelma oli leppoisa ja lapset viihtyivät suurimman osan ajasta muiden äitien luona leikkien keskenään, mutta pienet keskeytyksetkään eivät toisaalta häirinneet eikä lasten mukana olokaan estänyt vastauksien antamista. Toisaalta välillä liikuttiin hyvin yksityisillä alueilla ja asiakkaiden taustat ja kuulumi- set puolen vuoden sisältä mahdollistivat ja välillä pakottivatkin etenemään haastattelussa hieman eri tavalla kuin suunnitteluvaiheessa olin ajatellut. Yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta kaikki kysymykset saivat vastauksen. Joskus piti esittää enemmän jatkokysymyksiä ja tarkentaa jos sana tai kysymys oli vaikeasti muotoiltu. Huomasin kokemattomuuteni haastattelijana ja välillä jatkokysymyksistä oli tulla hankalia kun mietin koko ajan että enhän vain johdattele.

7.2.2 Aineiston analysointi

Aloitin aineiston analyysin litteroimalla haastattelut nauhoilta. Sitten luokittelin valitsemieni teemojen alle olennaiset ja tärkeimmät vastaukset ja muut ilmi tulleet asiat. Tuoreeltaan nauhojen läpi käyminen kuitenkin auttoi ja haastattelutilanteen muistaminen helpotti ymmärtämään eräitä omia valintoja kysymyksen asetteluissa tai jättämään huomiotta joitain kommentteja niiden liiallisen tulkinnallisuuden vuoksi. Haastattelujen jälkeen etenin palautelomakkeiden purkamiseen ja tulosten koostamiseen. En halunnut käydä lomakkeita läpi ennen haastattelua, etteivät niiden vastaukset vaikuttaisi minuun. Pelkäsin, että olisin voinut olla johdatteleva, jos jokin palautelomakkeen vastaus olisi muistuttanut asiakkaan haastattelussa antamaa vastausta. Palautelomakkeella oli vastannut yksi asiakkaista, joka ei tullut haastatteluun ja kirjallinen palaute taas puuttui yhdeltä haastatteluun tulleista ryhmäläisistä, mutta menetelmä valintojeni avulla tavoitin kummankin äidin mielipiteen. Palautelomakkeiden eli viiden äidin vastauksien läpikäyminen oli työmäärältään pieni, mutta kiinnostava. Oli erittäin mielenkiintoista huomata, että vaikka puoli vuotta ehti kulua palautekyselyn ja haastattelun välillä, olivat vastaukset hyvin yhteneviä. Olin ollut siis oikeassa jättäessäni kirjalliset palautteet käsittelemättä ennen haastatteluja.

7.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat mielestäni ensinnäkin oma objektiivisuuteni niin puhuttaessa ylipäätään tämänkaltaisten ryhmien tärkeydestä kuin tulkitessani saatuja tuloksia. Toisaalta jos olisin lähtenyt heti ryhmän loppumisen jälkeen työstämään tätä nyt käsillä olevaa aineistoa, se voisi olla enemmän tunteilla väritynyt.

Ajan myötä on helpompi ottaa etäisyyttä ja tarkastella asioita uudessa valossa.

Toiseksi tutkimukseni luotettavuuteen vaikuttaa asiakkaiden luotettavuus muisteltaessa puolen vuoden takaisia asioita. Ryhmän alkuaikoja muisteltaessa jouduttiin palaamaan jopa kahdeksan kuukauden päähän. Toisaalta asiakkaille merkityksellisimmät asiat ovat kestäneet aikaa ja olivat edelleen hyvin muistissa.

Tutkimuksen luotettavuutta parannan myös tarkalla selostuksellani tutkimuksen toteuttamisesta eli edellä kerron totuudenmukaisesti aineiston analyysin vaiheista sekä haastattelutilanteesta muun muassa missä ja miten se toteutettiin. Tutkimukseni validiteettia lisää osaltaan myös syiden selvittäminen: miksi olen päätenyt haastattelussani kyseisiin teemoihin ja luokitteluun. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 231–215).

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulosten koonti ja jäsentäminen oli erittäin mielenkiintoista ja tuki omaa näkemystäni ryhmän onnistumisesta. Palautekysely kertoi välittömät tuntemukset ryhmästä ja sen toiminnasta, kun taas haastattelussa esille tuli selkeimmin juuri kauaskantoisimmat ja olennaisimmat ajatukset.

8.1 Palautekyselyn tuloksia

Palautekyselyn (Liite 4. Kooste asiakaspalautelomakkeen vastauksista) täytti viisi asiakasta viimeisellä ryhmätapaamisella. Kyselyt kerättiin nimettöminä, jotta palautteen antoon ei vaikuttaisi turha henkilökohtaisuus. Ryhmän ohjaajat käyttivät palautetta myös oman raporttinsa kokoamisessa.

Ensimmäisenä lomakkeessa osallistujia pyydettiin antamaan kouluarvosana perheryhmätoiminnalle. Asiakkaat antoivat numerot **9, 9, 10, 8, 9**, jolloin keski-arvosanaksi saadaan tasan 9, mikä mielestäni on kiitettävä ja huomioon otettava palaute.

Lomakkeessa kysyttiin **onko perheryhmästä ollut minulle/ perheelleni hyötyä?**

Vastanneista kolme oli täysin samaa mieltä ja kaksi samaa mieltä.

Tätä tukevat vielä avoimet vastaukset, kun asiakkailta kysyttiin **”mitä hyvää oli perheryhmän toiminnassa?”**.

”Mahdollisuus tutustua muihin äiteihin”

”Saada lapselle virikkeitä”

”Yhteiset toiminnot ja keskustelut ohjaajien ja äitien välillä”

”Saanut virikkeitä normaaliin kotielämään. Uusia ystäviä”

”Saanut olla oma itsensä”

Kysyttäessä **saiko ryhmästä uusia ideoita ja virikkeitä lapsiperheen arkeen** oli äideistä yksi täysin samaa mieltä ja neljä samaa mieltä.

Asiakkaat kokivat saaneensa perheryhmästä apua lapsellensa:

”...leikkiä muiden kanssa”

”Näkee muita lapsia”

”Saa purkaa itseään”

”Saanut uusia ystäviä”

Palautelomakkeiden vastaukset siitä, että äidit ovat kokeneet saavansa ystäviä niin itselleen kuin lapsilleenkin, kertovat että ryhmässä todella päästiin henkilökohtaisiin suhteisiin. Ystävyyssuhteet kuitenkin kestivät vain ryhmän olemassaolo ajan, sillä ikävä kyllä ryhmän loppumisen jälkeen äidit eivät olleet pitäneet yhteyttä toisiinsa.

Ryhmän muodostumisesta kertoo äitien esittämä toive uudesta tapaamisesta keväällä. Yksi asiakkaista kirjoitti toiveensa palautelomakkeen mielipiteitä kohtaan:

”Haluan että tästä olisi ”seuranta” ryhmä vähän myöhemmin.”

Ryhmäkoko herätti jopa ristiriitaisia tuloksia, sillä kohdassa jossa kysyttiin mielipiteitä perheryhmästä, näkyi miten ryhmäkoon kokeminen on myös riippuvainen yksilön omista lähtökohdista:

”Ryhmänkoko liian iso, 4-5 äitiä olisi sopiva”

”Ryhmän koko on ollut tosi hyvä, ei ole ollut liian iso”

Mielestäni hyvin olennainen kysymys asiakkaille oli **“Olen ollut tyytyväinen että minut ohjattiin perheryhmään”**. Tähän neljä vastasi olevansa täysin samaa mieltä ja yksi samaa mieltä. Tämä on erittäin tärkeä ja huomion arvoinen asia! Äidit siis ohjattiin perheryhmään lastensuojelun perhetyön kautta ja he allekirjoittivat sitoutuvansa osallistumaan ryhmään. Muutama jättäytyi pian pois, mutta jäljelle jääneet osallistui-

vat aktiivisesti. Jokimies (2001, 73) kirjoittaa siitä, miten juuri vapaaehtoisuuteen ja yhteistyöhön pyrkiminen olisi tärkeää lastensuojelun perhetyössäkin. Ammatillinen auttamistyö on yleensä asiakkaiden omaan vapaaehtoisuuteen perustuvaa, joka mahdollistaa osaltaan myös parhaat edellytykset myönteisille muutoksille (Jokimies, 2001). Tässä perheryhmässä yhteistyö ohjaajien sekä muiden ryhmäläisten kanssa toimi onneksi heti alusta. Opin miten alku on yksitärkeimmistä ryhmän vaiheista.

8.2 Haastattelun tuloksia

Kaikki ryhmäläiset suhtautuivat haastatteluun myönteisesti. Kaksi viidestä äidistä puhui avoimesti ja paljon. Kolmen muun äidin kohdalla keskustelu ei ollut niin spontaania ja jouheaa vaan vastaukset jäivät melko lyhyiksi.

Heidän syksyn aikana syntyneeseen vahvaan ryhmätunteeseensa ei kulunut aika ollut vaikuttanut. Keskinäinen luottamus kuului kevään ryhmätapaamisesta muun muassa niin, että äidit saattoivat antaa lapsensa toisten äitien hoidettavaksi haastatteluni ajaksi.

”Hetki muisti tänään että niin tää on se ryhmä jossa voi hetkeksi voi kääntää silmät jonnekin muuallekin”

Kaikki ryhmäläiset olivat olleet sitoutuneita ryhmään ja osallistuneet toimintaan mielellään ja kokeneet käytetyt menetelmät mieluisiksi itselleen ja mieluisiksi lapsilleen. Kaikki tunsivat myös saaneensa rytmiä arkeen yhdellä säännöllisellä, viikoittaisella menolla ja tunsivat tyytyväisyyttä, kun pääsivät pois kotoa hetkeksi. Kaikilta haastattelutilalta kävi selväksi tyytyväisyys ryhmään ja tyytymättömyys sen loppumiseen. Suurin osa tunsu helpotusta siitä, että sai huomata ettei ollut yksin. Oppimispäiväkirjassani olenkin hämmästellyt sitä, etteivät ryhmäläiset tuntuneet olevan tietoisia siitä, että on olemassa muita samankaltaisissa elämäntilanteissa eläviä ihmisiä ja että muillakin on samantapaisia ongelmia kuin heillä.

Mielestäni haastatteluissa kävi selkeästi ilmi, että koko ryhmän toiminnan päämäärä eli lastensuojelun lasten ja asiakasperheiden hyvinvoinnin lisääminen toteutui hienos-

ti. Jollekin asiakkaalle tuo hyvinvointi oli lämpimän ruoan saaminen, toiselle omien ongelmien unohtaminen pariaksi tunniksi ja kolmannelle se että sai puhua. Oppimis-päiväkirjassani olen kirjoittanut erään tapaamiskerran jälkeen siitä, miten voipuneelta ja uupuneelta eräs äiti vaikutti. Hän lepäsi tai nukkui lähes koko kokoontumisen ajan sohvalla, jonka aikana me muut huolehdimme vauvasta. Muistan ajatelleeni, että tämän hengähdystauon ansiosta tämä äiti varmaan jaksoi huolehtia illalla paremmin lapsestaan.

“Henkireikä” (ÄITI 5.)

”Viikon kohokohta”. (ÄITI 4.)

Millä mitataan onnistumista? Mielestäni sillä, että yksikin äiti on saanut ryhmän kautta rohkeutta lähteä osallistumaan muihin tarjolla oleviin palveluihin ja kokenut, miten virkistävää se on! Tämän kaltaista toiminnan halukkuutta välittyi myös muilta asiakailta. Itse voin todeta merkittävimmäksi vertaistuen onnistumiseksi sen, kun moni asiakkaista koki vihdoinkin, että kun muut pärjäävät niin kyllä minäkin, en ole yhtään sen huonompi. Jaksamiseen arjessa helpottaa myös tieto siitä, että muillakin on samanlaisia ongelmia, ettei ole yksin.

”Sit ku tiesi että toisilla o vanhempia (lapsia) aha. että tollasta voi olla odotettavissa” (ÄITI 4.)

Mielestäni tärkeää antaa perhetyönasiakkaille myös toimintaa, jossa ei osoiteta heille jatkuvasti, minkä takia he ovat osallistumassa, vaan heillekin todella annetaan mahdollisuus toimia ilman jatkuvaa muistuttamista. Annetaan mahdollisuus unohtaa ongelmat hetkeksi. On aikansa ja paikkansa niille palveluille, jotka auttavat ratkomaan ydin ongelmat ja porautuvat syvälle syihin, mutta pitää olla myös niitä palveluita, jotka tukevat ihmisen normaalia arkea ja siihen kuuluvaa elämää. Aina ei mielestäni tarvita vain seurauksista huolehtimista, mihin yhteiskunnassa monet palvelut ovat joutuneet keskittymään. Ihmisen toimintakyky on palautettava niin, että kykenee voittamaan myös lamaanusta aiheuttaneet ongelmansa. Virkeänä ja muuten hyvinvoivana asioihin saa helpommin luotua uutta näkökulmaa eikä silloin kun tuntuu että seinät kaatuvat päälle. Voimaannuttaminen oli myös yksi Eväitä arkeen -perheryhmän keskeisistä tavoitteista, joka huomioitiin muun muassa nostamalla ryhmäläisille esiin hei-

dän omia piirteitään toisten ryhmäläisten avulla. Heidän arjestaan etsittiin toimivat ja hienot asiat ja ne nostettiin puheeksi. Erittäin hyvin tämä toimi silloin kun palaute tuli ääneen vertaisen sanomana.

Pienen tai useamman lapsen kanssa voi olla vaikea lähteä kotoa edes kauppaan saati sitten tapaamaan ystäviä. Joskus tarvitaan velvoitteita ja joskus tarvitaan joku tuuppaamaan oven suussa. Tässä tapauksessa se oli viikoittainen tapaaminen ja perhetyöntekijä, joka usein haki ja kyyditsi asiakkaat Perhekeskus Tourutuvalle ja takaisin kotiin.

8.2.1 Asiakkaiden kokemuksia perheryhmän merkityksestä lapsilleen

Haastattelussa äidit kertoivat millä tavalla he olivat kokeneet ryhmän tärkeäksi lapselleen. He puhuivat samoista asioista hieman erilailla ilmaistuna.

”Se on että niinku ”Ottokin” näkee muitakin lapsia” (ÄITI 5.)

”Kyllä ne kai sitten. ”Panukin” sai vöyhöttää.” (ÄITI 2.)

”Lapset leikkii yhdessä, tyttö oli pieni, nyt on parempi, silloin vain kantotuolissa istui.” (ÄITI 3.)

”Tosi tärkeet, ”Emma” tottu näkemään muita ja just vaikka ruokailutilanteessa, et o hälinää ku kotona o kuitenkin rauhallista ni sai kokea erilaisia tilanteita ja tottua niihin ja täällä lapset juoksee ja jos joku rupee itkemään ni se ei oo kauheeta” (ÄITI 4.)

”Pääsee siihen vuorovaikutukseen” (ÄITI 1.)

”Kyllä se niinku ootti itekin sitä että kyllä huomasin että se tykkäs olla” (ÄITI 5.)

Haastatteluissa tuli mielestäni esille hyvin se, että ryhmään osallistuneet olivat sellaisia asiakkaita, joille tällaisella vertaistukeen perustavalla ryhmällä oli tilausta ja tarvetta. Kaikki olivat kokeneet osallistumisen antoisana ja mielekkäänä. Perheryhmä antoi kullekin jotain, toiselle merkittävää saattoi olla kokemus tavata toisia aikuisia. Moni muisteli haikeudella valmista ruokaa kun taas jollekin ryhmään tuleminen sai viikon tuntumaan siedettävämmältä.

”Mulla oli kiva täällä. Hyvä kertoa nyt täällä mukavaa” ”Hyvä ruokaa”. ”Mitä mä muuta voin sanoa tämä on hyvää” . (ÄITI 3.)

”Pääsee kotoo pois, ois kiva kun ois semmosia ryhmiä tai kerhoja” . (ÄITI 1.)

”Henkireikiä”. ”...jotain säännöllistä”. ”Sai olla oma itsensä”.”Ruokailu! Sai ihanaa syödä, ei tarvinnu ite laittaa” . (ÄITI 5.)

”...ja just se et sai hetkeks lapsenkin vähän siitä, että joku katto sen perään että sai hetken aikuisten kanssa vaihtaa muutaman sanan ja se oli kans tosi ihanaa että ties et joku kattoo jos mä just joka hetki ehdi kattoo tai jaksa ja älyä ja kaikkee...” . ”Ruokailujuttu oli kans tosi hyvä ties ettei sinä päivänä tartte laittaa ruokaa” . (ÄITI 4.)

Mieleeni jäi erityisesti, kun yksi äideistä kertoi, miten mukavaa oli kun ei tarvinnut puhua ongelmistaan, joita vatvottiin muutenkin koko ajan. Perheryhmän ohjaajatkin olivat huomanneet tämän saman tärkeän asian: asiakkaan tulee saada kokemus korjaavien palveluiden ulkopuolisesta toiminnasta. Tällaista toimintaa kaivattaisiin varmasti enemmän, vapautta olla ajattelematta edes muutamana tuntina viikossa mieltä eniten askarruttavia asioita. Ryhmä ei uuvuttanut toinen toistaan jakamalla liiaksi negatiivisia tunteuksiaan. Tavoite toimia voimavaroja antavana ja tukevana ryhmänä täyttyi.

”Viikon kohokohta”. ”Ties aina että ne päivät on aina helpompia” .” Huomas joskus tiistaipäivän jälkeen että on menny pari tuntia etten oo ajatellu omia ongelmia, ihan hyvä että ne sai unohtaa.” (ÄITI 4.)

”Kyllä mä ootin kovasti, että musta oli kun “Ottokin” tykkäs tulla tänne ja musta oli ihana kun määkin oon ulospäinsuuntautunu kiva että kullakaan ei oo hirveesti sukulaisia eikä ystäviä että et nää ja kaikki kerhot yleensäkin, on ihania että pääsee aikuisten kanssa puhumaan.” (ÄITI 5.)

8.2.2 Vertaistuen merkitys asiakkaille

Kaikki ryhmäläiset kokivat erittäin tärkeäksi sen, että ryhmästä todella löytyi muita pienten lasten äitejä, joilla oli samankaltaisia vaikeuksia arjessa tai kun elämäntilanteissa muuten löytyi yhtäläisyyksiä.

”Kiva oli keskustella muittenkin kanssa joilla o pieniä lapsia”. (ÄITI 1.)

”Sama elämäntilanne ja lapset yhdistää”. (ÄITI 4.)

”Huomas ettei niinku sillee oo ihan yksin.. tai ainoo, että muillakin on.” (ÄITI 2)

Vanhemmat myös tarkkailivat toistensa lapsia ja toisten äitien tapoja toimia lastensa kanssa, samoin kuin tietenkin ohjaajienkin esimerkkiä vaikkapa leikissä ja lasten nukkumisessa. Itsekin muistan tunteeni useat uteliaat silmäparit niskassani. Esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsi oli alkanut kiukutella, oman toimintani piti kestää vastuu mallin antamisesta.

”Sit ku tiesi että toisilla o vanhempia (lapsia). Aha, että tollasta voi olla odotettavissa” (ÄITI 4.)

”No, kyllä mä ainakin sillai että mulla oli helpompi kun tiesi että muillakin on samoja ongelmia ja nekin on pärjänny ja niin pärjään minäkin.”

*”Muissa kerhoissa mä oon ainut, ainut yksinhuoltaja plus sitten tai sil-
lain jos mä näissä ns. tavallisissa kerhoissa seurakunnan kerhoissa ja
näissä näin ni siellä on aina ollu niinku ns. ydinperhe. ” (ÄITI 5.)*

8.2.3 Eväitä arkeen

*”Se oli hyvä kun sain sen lämpösen ruoan niinku joka päivä kun ei taho
tulla aina itelleen tulla tehtyä joka päivä”(ÄITI 1.)*

Jokaiselle meistä, jo oman jaksamisen, mutta myös terveyden kannalta olisi tärkeää huolehtia itsestään. Se kuitenkin välittyi ryhmästä, että vaikka esimerkiksi omat ruokailut unohtuisivatkin, ei se tarkoittanut sitä, että lapsi jäisi ravinnotta. Lasten perushoidolliset ongelmat eivät juuri olleet huolenaiheena. Kaikki vanhemmat varmasti kokevat ruokailu- ja nukkumaanmenoajat joskus hankalina.

Erään asiakkaan mielestä ryhmällä ei ollut hänelle kovinkaan paljon annettavaa arjen pulmiin, mutta ryhmän loppuminen harmitti.

” No näky se sillee ku ei ollu sitä ei nähny niitä muita äitejä ja ei ollu sitä toimintaa. Se oli sillee niinku tosi piristävää että pääs sieltä kotoo pois ja näin...” (ÄITI 1.)

Sama äiti kertoi myös, miten helpottavaa oli väsyneenäkin saapua ryhmätapaamiseen, koska ryhmässä muut katsoivat hänen lastaan tai auttoivat syöttämisessä ja nukuttamisessa, jolloin hän itse sai hengähtää. Muutamat muutkin äidit yhtyivät tähän: jaksaminen arjessa tuntui olevan kaikille aika ajoin vaikeaa. Ryhmätapaamisien mielekkyydestä kertoo myös ryhmäläisten aktiivinen osallistuminen, sillä suurin osa oli läsnä jokaisella kerralla. Pois jäätiin vain lasten sairastumisin tai lääkäriaikojen vuoksi.

” Ties aina että ne päivät on aina helpompia” (ÄITI 4.)

Moni äideistä todellakin vaikutti minusta ryhmän aikana ajoittain todella väsyneeltä. Osa asiakkaista koki helposti jäävänsä vain kotiin lasten kanssa, kontaktien ja verkos-

tojen vähyys tai puuttuminen kokonaan kodin ulkopuolella lisäsivät sulkeutumista. Nämä asiat vaikuttivat asiakkaille myös niin, että vaikka tiedossa olisi ollut paikkoja, joissa lapsen kanssa olisi voinut käydä nähdäkseen muita äitejä lapsineen, ei lähtemiseen löytynytkään jaksamista tai uskallusta.

” Varmaan siihen jaksamiseen ” (ÄITI 2.)

” Ihan just pääsi aikuisten kanssa puhumaan saatto olla niin että ne päivät meni niin lapsen kanssa että jo se että pääs tänne ja näki aikuisia...”

”Tota täytyy kokeilla...” (ÄITI 4.)

Myös voimat lapsen kanssa arjessa puuhasteluun ja virikkeelliseen toimintaan olivat tällöin vähissä ja keinot vastata lapsen kiukutteluun tai tottelemattomuuteen koettiin olemattomiksi. Ryhmässä esille tullessiin asiakkaiden tapoihin toimia puututtiin kertomalla erilaisista vaihtoehdoista ja suotavista tavoista toimia noissa haastavissa tilanteissa.

” Omaan jaksamiseen ” ”Esimerkiksi siitä että jos tulee konfliktia, niin miten siihen kiukutteluun...” (ÄITI 5.)

8.2.4 Menetelmät toiminnassa

Asiakkaat kertoivat kaikki pitäneensä ryhmässä käytetyistä menetelmistä. Nämä kertomukset tukivat omaa käsitystäni ryhmän toiminnasta, sillä koin että asiakkaat osallistuivat mielellään. Menetelmien onnistumista mielestäni kuvaa myös hyvin se, että moni oli tallettanut tapaamiskerroilta jääneet tuotokset.

” Kyllä ne kaikki oli tosi kivoja mitä nyt oli teki semmosta leikkimielistä se oli tosi kivaa ne oli tosi kivoja sai vähän leikitellä” , ”Ne oli just kivoja ne ihan aikuiset yhdessä” .”Ne jäi kyllä mieleen...mä kerroin niitä sit eteenpäinkin”. ”Niissä ei ollu semmosta nolaamista”. (ÄITI 4.)

Ensimmäiseksi mieliin nousi aikuisten välisiä tuokioita, mikä kertoo mielestäni asiakkaiden ryhmäytymisestä ja siitä, että toimiminen yhdessä oli helppoa. Menetelmien valinnoissa oli siis onnistuttu, koska asiakkaat eivät olleet kokeneet negatiivisia tunteuksia osallistumisista tehtäviin.

”Ja ne oli ihan kivoja ne leikit tai ne jutut mitä oli välillä. ” .”Se oli hauska se missä kirjoitettiin toisista” ”Ja se missä niinku valittiin niitä kortteja” . ”Sekin oli kiva se tanssi, kun tanssittiin noitten lasten kanssa ”. (ÄITI 1.)

Mieluisiksi nostettiin siis myös yhtäläillä lasten kanssa toteutettuja leikkihetkiä. Lasten kanssa pidimme toistoista kiinni, samoja tai samankaltaisia lauluja ja leikkejä toistettiin. Alku ja lopetus olivat aina samat, sillä halusimme lasten kokevan olonsa mahdollisimman mukavaksi ja turvalliseksi, mutta tällä oli myös hyvä selkeyttää tapaamisten kulkua. Toisaalta myös se, että uusia leikkejä tai lauluja ei ollut joka kerta, vaan muutamat opeteltiin paremmin, sai ehkä niitä myös jäämään asiakkaille itselleenkin käyttöön.

” Olihan ne niinku ihan kivoja sit kun ei ite laula ja silleen leiki semmosia leikkejä”. (ÄITI 2.)

Maahanmuuttaja äidin kohdalla moni laulu tai leikki saattoi jäädä kokonaan avautumatta kielimuurin vuoksi, mutta se ei asiakkaan mielestä haitannut mukana oloa. Asiakkaalle oli tärkeää päästä puhumaan ja kuulemaan suomen kieltä.

” Lauluja en osaa vaikeaa osallistua leikki...en tiedä...” ”Mitä sinä annat minulle kirjoittaa minä teke, mitä sinä tekee minä tekee.”(ÄITI 3.)

Ryhmässä kyseinen asiakas pystyi myös hyvin havainnoimaan, miten suomalaiset äidit leikkivät lastensa kanssa ja kuinka kielletään, mutta myös miten hellyyttä osoitetaan, millaisia tilanteita ruokailut ovat ja millaisia ruokia suomalaisvauvat ovat tottuneet syömään.

Usealle asiakkaalle kaikista mieluisimmaksi oli jäänyt kuitenkin viimeinen kerta, jolloin MLL:n Vertaansa vailla -korttien avulla jokainen sai peilata itseään muiden näkemysten kautta. Osaltaan noissa näkemyksissä varmasti näkyivät niin ensivaikutelmat, mutta toisaalta jokaiselle muodostuu tiiviissä ryhmässä useamman kuukauden aikana oma käsityksensä toisesta ihmisestä.

” Ne oli ihan kivoja”. ”Minkälaisena toiset näkee itsensä, se jäi tosi positiivisena yllätyksenä mieleen ai, että mä oonkin tommonen, ai että... ”
.(ÄITI 5.)

8.2.5 Tunteuksia perheryhmän loppumisen jälkeen

Vielä kuusi kuukautta ryhmän loppumisen jälkeen äitien oli helppo palata yhteen ja viimeisen päivän tunnelmaan sekä siihen, miltä tuntui kun kolme kuukautta kestäneet viikoittaiset tapaamiset lakkasivat. Jokainen asiakkaista olisi toivonut, että ryhmä olisi jatkunut pidempään.

” Ois voi nu ki olla pitempi” ”Pitempään ois voinu kestää” ”Kerran viikkoon hyvä” ”Se o ikävä että se loppu.” ”Sais olla pitempi”(ÄITI 1.)

” Oisin halunnu että ois jatkunu vielä kauemminkin ” ”Paljon helpompaa on että ku todellakiin tietää muillakin on samoja ongelmia ettei ole niiden kanssa yksin.” (ÄITI 5.)

Vastauksissa välittyi myös ennen kaikkea se, miten hankalaa kotoa lähteminen aika ajoittain oli, ja miten mieltä piristäväksi koettiin ryhmässä käyminen. Osalle ryhmätapaamiset toivat kaivattua rytmiä viikkoon.

” Taas yks päivä enemmän kotona”. (ÄITI 2.)

” Kyllä se tuntu että mitäs nyt sitten?”. ”Halu lähtee kodin ulkopuolella, se virkistää”. ”Tosi haikee olo”. ”Vois jatkua ainakin vuoden”. (ÄITI 4.)

Nämä asiakkaat olivat sitoutuneet ryhmään ja kävivät säännöllisesti, mutta eräs asiakas sai ajattelemaan, että olisiko näin sitouttava ryhmä muutenkin saavuttanut pian lakipisteensä, jonka jälkeen osallistujat olisivat alkaneet jättäytyä pois yksi toisensa jälkeen? Yksi äideistä nimittäin toi myös esille mielipiteensä siitä, kuinka hänestä koko syksyn kestävä projekti tuntui pitkälle. Hänen mielestään pienen tauon jälkeen saman ryhmän kanssa olisi voinut kuitenkin jatkaakin.

” Olihan se niinku pitkä aika kuitenkin, kolme kuukautta...”Tai sitten että ois ollu taukoo ja sitten...” ”Haikee olo”. (ÄITI 2.)

Uudesta ryhmästä oli ollut puhetta ja asiakkaatkin olivat siitä ohjaajilta kyselleet. Pettymys oli joillekin ilmeinen, kun kerroimme seuraavaan ryhmään valittavan täysin uudet osallistujat.

” Kyllä mun mielestä olis ollu ihana, jos kevätlukukaudella puhu että se ois jatkunu, mähän olin et aiku ihanaa, mut sit aha! Se onkin toiselle porukalle, ettei saakaan jatkaa! ”(ÄITI 4.)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Yhteiskunnalle ennaltaehkäisevän työn malli sisältää pitkän tähtäimen ratkaisuja, joihin mielestäni kannattaa sijoittaa, sillä ajan mittaan ne tulevat varmasti vähentämään muun muassa kalliita huostanottoja, mutta vaikutukset näkyisivät varmasti myös vanhempien väsymisestä johtuvien pahoinpitelyjen ja päihdeongelmien vähenemisenä.

Ennaltaehkäisyksi voidaan ajatella kaikki perheiden hyvinvointia ylläpitävät ja edistävät tekijät. Se on myös ennen kaikkea riskitekijöiden kartoitusta.

Ennaltaehkäisevän perheen tuen tulisi ottaa kohteeksi kaikki ”tavalliset” perheet ennen ongelmien syntyä ja yhteiskunnan voimallista puuttumista perheen elämään. Tas-kinen (2005, 28) muistuttaa miten kotipalvelu on aiemmin ollut merkittävä avun tar-

joaja lapsiperheille. 1990-luvulla tehty päätös kotipalvelujen vähentämisestä näkyy muun muassa niin, että kun 90-luvun alkupuolella kotihoidon apuun luotti lähes 60 000 lapsiperhettä, niin vuonna 2003 apua liikenä enää 13 890 lapsiperheelle, joista luultavasti suurin osa on pahasti kriisiytyneitä. Olen Taskisen (2007, 28) kanssa samaa mieltä siitä, että kunnallinen kotipalvelu pitäisi käynnistää uudelleen lapsiperheiden avuksi ja nimenomaan lapsiperheiden ongelmien ennaltaehkäisyä varten. Olen itsekin törmännyt perheisiin, joille avuksi sen hetkisiin arjen haasteisiin riittäisi kodinhoitajan tarjoamat palvelut. Tällä hetkellä nämä kodin- ja lastenhoitoon liittyvät pulmat rasittavat muutenkin ylityöllistettyä perhetyötä, sillä pahoinvoivia lapsiperheitä on paljon. Tärkeää olisi ymmärtää perheiden ja yksilöiden tärkeys yhteiskunnalle ja Yesilova (2007, 53–63) toteaaakin osuvasti, että kun perhe voi pahoin, myös yhteiskunta voi huonosti.

Mutta mikä sitten on hyvinvointia? Kuivakangas (2007) selittää hyvinvointia Allardin (1976) sanoin niin, että ihmisellä tulisi olla aineellisesti kaikki hyvin ja hänen tulisi kuulua kuuluvansa johonkin yhteisöön. Hänellä pitäisi myös olla tunne siitä, että hän voi vaikuttaa elämäänsä. Tästä määritelmästä jokainen voi itse päätellä kuinka moni suomalainen kokee voivansa hyvin, kun tiedetään, että 2006 12 % eli 600 000 suomalaista eli köyhyysrajan alapuolella (Kattainen, 2007).

Kuuskoski (2003) kirjoitti siitä,

”miten yhä selvemmäksi on tullut, että oma hyvinvointivaltiomallimme aliarvioi ihmisten ja perheyhteisöjen oman toiminnan sekä kansalais-toiminnan merkitystä. Se unohti että lait, instituutiot ja ammattiroolit eivät välitä; vain ihmiset kykenevät rakastamaan toisiaan. Elämän valintaviidakkossa riittävästi tukea saa vain toiselta ihmiseltä.”

Risikon (2007) mielestä varhaisen puuttumisen edistämiseksi ei päästä ratkaisevasti eteenpäin vain yksittäisiä työntekijöitä tukemalla ja kouluttamalla. Tarvitaan myös hallinnon sektorit ylittävää johtamista ja varhaisen puuttumisen viemistä koko kunnan toimintakäytäntöihin ja päätöksentekoon – siis valtuustojen asialistoille. Olen samaa mieltä peruspalveluministeri Risikon kanssa siitä, että varhainen puuttuminen vaatii nyt tekoja ylemmilläkin tahoilla, mutta toisaalta taas kannatan henkilöstön ja uusien työntekijöiden koulutuksessa painottamista tällä alueella, jotta entistä rohkeammin voisimme ottaa huolen puheeksi.

Suomen kuntaliitto ja Kuntoutussäätiö teettivät vuonna 2002 tutkimuksen josta kävi ilmi miten juuri järjestöjen edustajat (78 %) toivoivat yhteistyön lisäämistä oman kunnan ja kolmannen sektorin välillä. Tutkimuksesta selvisi myös se, että vaikka yhteistyöprojekteissa syntyy hyviä käytäntöjä, niiden saaminen osaksi yleistä käytäntöä koettiin hankalaksi, mutta tähän varsinkin järjestöjen edustajat suhtautuivat optimistisesti. Kolmannen sektorin ja kuntien välistä yhteistyötä tehdään entistä enemmän sosiaali- ja terveystalouden saralla. Yhteistyötä edesauttaviksi tekijöiksi tutkimuksen mukaan nousivat mm. kolmannen sektorin “ennakkoluulottomuus ja innovatiivisuus, yhteisöllinen hyöty, helppo tavoitettavuus ja informaatio kulku, aito yhteinen tekeminen jne.”. Heikentäviä seikkoja oli muutamia ja niistä mielenkiintoisimmat olivat “projektien tilapäisyys ja yksityisen ja julkisen palvelujen tuottamistapojen ero”. Ensimmäinen on puhtaasti myös henkilökohtaisista taipumuksista riippuvaista, toinen työntekijä haluaa turvaa ja viihtyy samassa työssä kolmekymmentä vuotta, toinen kaipaa vaihtelua ja uusia haasteita nopeammalla tempolla ja projektityö sopii hänen persoonalleen. Jälkimmäinen mielestäni luultavasti juontaa juuriaan yhteiskuntamme tuottavuus ajattelusta: on oltava jolloin tapaa tuottava päästäkseen yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi. Monissa projekteissa laatu ja tuottavuus arvioidaan loppuraportteissa ja asiakaskyselyissä, kuten tässä omassakin tutkimuksessani perustelen asiakkaiden tyytyväisyyttä pienryhmätoimintaan. (Laamanen ym. 2002, 67–78.)

Kuuskoski (2003, 35) nostaa tämänkin työn yhden olennaisen perusajatuksen hyvin esille, kirjoittaessaan julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyöstä, jonka kantava ajatuksena toimisi yhteisvastuun ja yhteishyvän rakentaminen. Ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointi syntyy hänen mielestään erilaisten kumppanuussuhteiden summana. Yhdyn tähän mielipiteeseen ja haluan myös korostaa Kuuskosken (2003, 34) esille tuomaa huomiota siitä, että moniammatillisuuden lisääntyessä tulisi kuitenkin huomio kiinnittää ennen kaikkea avun hakijaan eli ei vain palvelujen määrään vaan niiden kohtaamiseen tarvitsijan kanssa.

Omassa tutkimuksessani sain myös todisteita hankkeiden tarpeellisuudesta ja merkittävyydestä ja siitä kertoo asiakkailta saatu erinomainen palaute, jonka Eväitä arkeen -perheryhmän osallistajat antoivat, niin välittömästi ryhmän jälkeen kirjallisesti palautelomakkeella kuin puoli vuotta ryhmän päättymisenkin jälkeen tekemässäni haastattelussa. He pääsivät osallisiksi heille kohdennettuun ryhmään, jonka toteutuksesta vas-

tasi moniammatillinen työryhmä. Mielestäni perheryhmä Eväitä arkeen oli juuri sitä, mitä Kuuskoskikin (2003) vertaistoiminnalta ja eri yhteistyötahojen toiminnalta kaipasi. Ja uskon tämän perheryhmätoiminnan olleen vaikuttava tekijä osallistujien hyvinvoinnin lisäämisessä.

Aina vertaisryhmän ei tarvitse olla ongelmanratkaisuryhmä, kuten Eväitä arkeen - perheryhmäkään ei ollut vaan se voi perustua juuri yhdessäoloon ja aktiviteetteihin, jolloin vähennetään eristäytymistä ja yritetään luoda uusia yhteyksiä. Eväitä arkeen – perheryhmän ohjaajien selkeä tavoite ohjattujen menetelmien ja tuokioiden lisäksi oli “tehdä itsensä tarpeettomiksi” eli antaa ryhmän keskustella ja toimia mahdollisimman omatoimisesti. Lisäksi ohjaajien yksi tärkeimmistä tehtävistä oli olla läsnä, tukena ja rohkaista tarvittaessa tai auttaa käynnistämään keskusteluja ryhmäläisten välille. Ja tämä toimi. Ryhmäläiset keskustelivat avoimesti heille luodussa turvallisessa ilmapiirissä.

Eväitä arkeen – perheryhmä oli osa Jyväskylän kaupungin lastensuojelun perhetyötä. Lastensuojelu ja perhetyö käsitteinä herättävät meissä erilaisia mielikuvia. Alpo & Hurskainen (1992, 53) tuovat esiin tyypillisen ajattelumallin siitä, kuinka yleensä oletetaan että kun yhteiskunta lastensuojelun kautta joutuu puuttumaan lapsen kasvatuseolosuhteisiin, on vanhempi tällöin epäonnistunut kasvatustehtävässään. Syyllistämisen sijaan tulisi katsoa asioita rakentavalta kannalta sekä kyetä osoittamaan asiakkaan omia voimavaroja tilanteen ratkaisemiseksi, mutta ennen kaikkea taata vanhemmille palveluita ennen kuin tarvitaan puuttumista perheen ulkopuolelta. Kyseessä on 90-luvun alussa kirjoitettu huomio, mutta tämä ongelma on säilynyt ja vaikuttaa edelleen yhteiskunnassamme poliittisestikin tärkeissä elimissä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto puuttui lausunnossaan Opetusministeriölle 15.10.2007 lapsi – ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman luonnoksessa tähän samaan ongelmaan:

“Kehittämisohjelmaluonnoksen luvun 7.3 otsikko ”Vanhemmuuden vahvistaminen” on vanhempia leimaava ja antaa kuvan, että tämän hetken vanhemmat selviäisivät vanhemmuuden tehtävästä yleisesti ottaen huonosti. Valtaosa vanhemmista selviää hyvin vanhemmuuden tehtävistä, mutta jokainen vanhempi tarvitsee tukea vanhemmuudessa”.

Lopuksi

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä prosessi, jonka aloitin 2006 syksyllä ja keväällä 2008 työn valmistuminen tuli ajankohtaiseksi. Prosessia ovat pitkittäneet koulutyö, että yksityiselämän asiat, esim. omakotitalon rakentaminen. Toisaalta opinnäytetyölle olisi varmasti ollut tarvetta jo aikaisemminkin, mutta työ on vaatinut paljon pohtimista. Viime syksyyn sattunut vertaisohjaajakoulutus antoi minulle lisäajatuksia ja uusia näkökulmia paljon käsiteltyyn ja puhuttuun vertaistukeen ja ylipäättään vertaisryhmätoimintaan.

Jatkotutkimukselle löytyy tilausta uusia ryhmiä perustettaessa ja niiden kehitettäessä. Myöhemmin käynnistyneistä samankaltaisista ryhmistä kerättyjen palautekyselyiden vastausten vertaaminen oman tutkimukseni tuloksiin antaisi laajemman näkökulman ryhmätoimintaan ja sen koettuihin vaikutuksiin. Perhetyötä tulisi tutkia vielä ja kerätä laajemmin tietoa erilaisista ryhmätoiminnan muodoista. Yksi haaste olisi myös kar- toittaa yksinhuoltajien elämäntilannetta Jyväskylässä yhteistyössä esimerkiksi päivä- hoidon kanssa, jolloin voitaisiin tavoittaa erilaisissa tuentarpeissa olevia lapsiperheitä.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 1995. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Alpola, M. & Hurskainen, P. 1992. Ratkaisukeskeinen työote lastensuojelussa. Perhekeskeisen työn sisältöjen kehittäminen Nuoriso -ja perheasema Vanamossa. Lastensuojelun laitoshuollon neuvottelukunnan julkaisu 6. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 6.-9.p. Helsinki: Kirjayhtymä.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1980. Teemahaastattelu. Helsinki: Gaudeamus.

Jauhiainen, R. & Eskola, M. 1994. Ryhmäilmiö. Perustietoa ryhmän käytöstä ja ryhmätyöstä sosiaalityöhön sovellettuna. Porvoo : WSOY

Jyväskylän seudun Perhe-hanke. 2007. Viitattu 10.12.2007.

<http://www.jyvaskylanseutu.fi/sivu.php/perhehanke>, jyväskylän seutu, palvelut, hankkeita, Jyväskylän Seudun Perhe-hanke

Jyväskylän seurakunta. Lapsi – ja perhetyö. Viitattu 11.5. 2008.

www.kirkkojyvaskyla.net

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2007. Perheen parhaaksi – Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.

Kattainen, E. 2007. Köyhyys ja tilastot. Köyhyysfoorumi. Julk. 5.2.2007. Viitattu 10.5.2008. <http://kotisivut.ainaratkaisu.fi/service/xpublisher/files/960.ppt>
Tampere: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus.

Kekkonen, M. 2001. Vanhemmuuden roolikartta ja elämäkerrallisuus. Teoksessa Rautiainen, M. Toim. Vanhemmuuden roolikartta – Syvennä ja sovelle. Käyttäjänopas 2. Helsinki: Suomenkuntaliitto.

Kempainen, J. 2006. Kokemuksia, käytäntöjä ja tutkimustuloksia perhehankkeista. 6.4.2006. Vanhemmat voimavarana Perhe – hankkeessa.

Kempainen, J. 2007. Jyväskylän Seudun Perhe II – hanke. Tarkennettu hankesuunnitelma. Julk. 19.12.2007. Viitattu 15.5.2008.
http://jyvaskylanseutu.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/19626_Perhe_II_hankesuunnitelma.pdf

Kempainen, P. 1995. Syyllistämisenestä kannustamiseen – tie menestykseen. Kirja nuorten ohjaamisesta myönteiseen ajatteluun. Helsinki : Kannustusvalmennus.

- Kuuskoski, E. 2003. Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituksella. Toim. Niemelä, J. ja Dufva, V. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Laamanen, E., Ala-Kauhaluoma, M. & Nouko-Juvonen, S. 2002. Kuntien ja kolmannen sektorin projektityö sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kokemuksia ja kehittämismenetelmiä. Acta nro 143. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Laimio, A. 2007. Vertaisohjaaja koulutus. Versova- vertaistuen ja vapaaehtoistyön kumppanuushanke. Luentomonisteet 24.10.-19.12.2007 opinnäytetyön tekijän hallussa. Jyväskylä.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 15.10.2007. Viitattu 9.1. 2008. MLL ottaa kantaa, Lapsi – ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma. <http://www.mll.fi/?x34302=2486676>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jyväskylän yhdistyksen kotisivut. Viitattu 11.5.2008. www.tourutupa.fi
- Meille tulee vauva. 2003. Lapsiperheiden etuudet ja palvelut. Stakes, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus – ja kehittämiskeskus. 22. uusittu p. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Moisio, P. 2006. Suhteellinen köyhyys Suomessa. Avaus Yhteiskuntapolitiikka lehden 2006 numerossa 6. Viitattu 18.5.2008. Stakes. <http://yp.stakes.fi/NR/rdonlyres/69616D6B-BC2A-4885-8B94-1703B70CE30C/0/066moisio.pdf>
- Moisio, P. 2004. Köyhyyden pitkittäisrakenteen. Tilapäis-, toistuvai- ja pitkäaikaisköyhyys Suomessa. Artikkelit Yhteiskuntapolitiikka lehden 4. numerosta. Stakes. <http://yp.stakes.fi/NR/rdonlyres/B5D8396D-7BE6-4F7B-B199-F42EA79D6A9B/0/yp42004.pdf>
- Myllynen, O., Puukari-Pirinen, S. & Liimatainen, P. 2006. Eväitä arkeen – perheryhmän loppuraportti. Opinnäytetyöntekijän hallussa.
- PERHE- hanke. 2007. Viitattu 10.1.2008. Sosiaaliportti, hankkeet, perhe-hanke <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/PERHE-hanke>
- Perheet 2006. Lapsiperheet tyypeittäin 1950-2006. Päivitetty 7.11.2007. Viitattu 16.5.2008. Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/til/perh/2006/index.html>
- Risikko, P. 2007. Peruspalveluministeri Risikon kotisivu, “Miksei tähän puututtu ajoissa?”. Julk. Opettaja-lehdessä 8/2007. Viitattu 10.1.2008. www.paularisikko.net Puheet ja kirjoitukset, Kolumnit.
- Ruotsalainen, P. Lapsiperheissä tulot riittävät - tai sitten eivät. Julk. 17.10.2006. Viitattu 2.5.2008. Tilastokeskus. http://www.stat.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2006_03_ruotsalainen.html Etusivu > Tuotteet ja palvelut > Lehdet > Hyvinvointikatsaus > Lapsiperheissä tulot riittävät - tai sitten eivät

Sauli, H. 2004. Artikkele Hyvinvointikatsauksessa 4/2004 "Lapsiperheetkin ikääntyvät". Viitattu 10.5.2008. Tilastokeskus. http://www.stat.fi/ajk/poimintoja/2005-01-04_hyvinvointikatsaus4.html

Etusivu > Ajankohtaista > Ajankohtaispoimintoja > Lapsiperheet tilastojen valossa: lapsia syntyy aiempaa vähemmän, lapsiperheet kasvavat ja ikääntyvä

Siisiäinen, M. 2002. Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina – Tutkimus jyvaskyläisistä yhdistyksistä. Toim. Siisiäinen, M. Helsinki. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Tamminen, T. 2000. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen: Yhdessä elämään. Toim. Eskelinen, A., Hämäläinen, J. Helsinki: Kirjapaja.

Taskinen, S. 2005. Teoksessa Lapsiperheiden taloudellisen tilanteen kehitys Suomessa 1990-2002. Raportteja. Toim. Moisio, P. Helsinki: Stakes.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2003. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 2 p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Viljamaa, M-L. 2003. Neuvola tänään ja huomenna, vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Vilen, M., Leppämäki, P. ja Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveystalalla. 1 p. Juva: WSOY.

Yesilova, K. & Kuivakangas, J. 2007. Teoksessa Perhetyön tieto. Toim. Vuori, J. & Nätkin, R. Perheen puolesta. 53-63. Tampere: Vastapaino.

LIITTEET

LIITE 1. Ryhmän ohjelma

Päivän kulku

8.30-9.00 Perheiden hakeminen tarvitseville

9.00 Aamukahvi

9.15 Aamu hetki; vuorovaikutuksellisia lauluja- ja leikkejä vanhemmille ja lapsille yhdessä

9.30-11 Eriytetty toiminta; päivän aloitus toiminnallisoin menetelmin sekä päivän aiheen käsittely / vapaata leikkiä lapsille

11.15 Pöydän kattaminen ja syöminen yhdessä

11.45 Suljen ihanan soittorasian - loppulaulu

Palaute päivästä Pesäpuun Kissannaama korteilla

12.00 Kotiinlähtö

12.9.	Tutustumista toiminnan kautta ja yhteiset säännöt - Ensimmäisellä kerralla paikalla oli kolme äitiä lapsineen, joten päätimme lähteä pienelle puistoretkelle tutustumisleikkien jälkeen.
19.9.	Aarrekartta... Tavoitteet... - Ryhmytyymistä ja tutustumista Nallekorttien avulla. Aloitimme aarrekartan tekemisen.
26.9.	Retkipäivä - Johtuen hitaasta alusta, muutimme retkipäivän tilalle ryhmytyymiskerran. Menetelminä käytettiin Suomen kartan mukaan esittelyä, nopan avulla pienryhmissä pohdintaa, missä on hyvä ja mitä inhoaa, paperitornin rakentaminen pienryhmissä sekä loimme ryhmäsäännöt sääntökukaksi.
3.10.	Minun elämäni - Jaoimme ryhmät käden elämänviivan mukaan. Pienryhmissä tehtiin ryhmytyymistä tukevana harjoituksena paperiketjut sekä taikakepin avulla tuettiin aikuisten keskinäistä vuorovaikutusta. Jatkoimme aarrekarttojen työstämistä.
10.10.	Meidän perhe - Opiskelijan suunnittelema ja toteuttama Lapsi keskiössä verkostopuu toteutettuna sadun avulla teemaan virittäen. Yksilöllinen hetki lapsen ja äidin välillä tunnelmalliseksi luodussa huoneessa.
17.10.	syysloma – ei ryhmää
24.10.	Vanhemmuus - Ryhmytyymisharjoitteina tulitikkuleikki sekä köysisolmun selvittäminen. Työstimme aarrekartat loppuun sekä käsittelemme aarrekartat pelikorttien

	avulla painottaen elämän tärkeitä asioita.
31.10.	Yhteinen toimintapäivä - retki Mäki- Matin perhepuistoon; makkaranpaistoa, ulkoilua... - avointa keskustelua
7.11.	Millainen lapseni on? - Jaettiin perheille Käsikynkkä materiaalista Lapsen oma kirja, josta käsitelimme lapsen syntymää ja persoonaa pienryhmissä.
14.11.	Millainen lapseni on? - Avattiin vanhemmuuden roolikartan avulla lapsen tarpeita. Purettiin auki pieniin osiin intensiivisen ja konkreettisen keskustelun kautta elämänopettajan roolia. Toiminnallisena menetelmänä käytettiin apuna ilmapalloja hahmottamaan vanhemmuuden monia rooleja.
21.11.	Retkipäivä - Pesäpuun väittämäkorttien ja vahvuus- korttien avulla käytiin läpi vanhemmuutta.
28.11.	Lapsen sairastelu - Retkipäivä siirrettiin yhden äidin ja ohjaajan poissaolon vuoksi tähän päivään. Retki tehtiin Suonenjoelle Vanhamäen tilalle, jossa vietettiin koko päivä.
5.12.	Tulevaisuus... - Tulevaisuuteni asiat; asiat, jotka ovat hyvin, asiat mihin haluan muutosta ja mitä teen saavuttaakseni muutoksen. Tulevaisuutta lähestyttiin ja konkretisoitiin Elämän tärkeät asiat - korttien avulla.
12.12.	Palaute .... Tulevaisuus.... - Annettiin toisillemme palautetta MLL:n Vertaansa vailla- korttien avulla sekä selkään kiinnitettyjen paperien avulla.
19.12.	Joulujuhlat – lopetus - Lauloimme ja leikimme jouluisissa tunnelmissa sekä leivoimme pipareita. Söimme lopuksi jouluruuan.

LIITE 2. Kirje asiakkaille

Hei,

olen sosionomi (AMK) opiskelija ja tapasimme viime syksynä Eväitä arkeen - perheryhmän merkeissä Perhekeskus Tourutuvalla. Nyt tarkoitukseni olisi tutkia opinnäyteyötä varten, perheryhmätoiminnan kannattavuutta lapsiperheen arjen tukijana ja näin hankkia näyttöä tämänkaltaisen toiminnan tuloksellisuudesta.

Toivoisin saavani haastatella ja kuulla Teidän kokemuksianne ryhmästä. Haastattelusta keräämäni materiaali toimii tutkimukseni ja arvioinnin aineistona. Tutkimus ja siihen kuuluvat haastattelut suoritetaan ehdottaman luottamuksellisesti eikä tutkimusaineistoja luovuteta kenellekään ulkopuoliselle. Haastattelut ovat täysin vapaaehtoisia ja teillä on lupa keskeyttää ne milloin tahansa.

Haastattelu on yksilöhaastattelu ja kestää n. 1 tunnin ja tapahtuu Perhekeskus Tourutuvalla _____.

Mikäli olette halukkaita osallistumaan haastatteluun, ottakaa yhteyttä minuun tai perhetyöntekijään (Paula Liimatainen). Perhetyöntekijä välittää teidän luvallanne yhteystietonne minulle.

Ystävällisin terveisin

Joanna Puura

LIITE 3. Haastattelurunko

Haastattelun avaamiseksi: lyhyesti kevään kuulumisia, miten sujunut? Mitä sinulle kuuluu? Entä lapsille?

RYHMÄN KOKEMINEN

Millä mielellä odotit viime syksyn ryhmä tapaamisia? Kuvaisitko kokemuksiasi ryhmästä? Miten koit ryhmän? Millaista oli käydä ryhmässä? Miltä tuntui tavata samankaltaisissa tilanteissa olevia ihmisiä?

APUA ARKEEN?

Millaista hyötyä sinulle oli ryhmästä? Saitko käytännön neuvoja, jos sait millaisia? Neuvoja arjen sujumiseen? Lasten hoitoon, kasvatukseen? Vanhemmuuteen? Millä tavalla?

Pystyitkö hyödyntämään neuvoja? Kertoisitko esimerkin?

Onko näkynyt arjessa ryhmän loppumisen jälkeen, miten?

HENKILÖKOHTAISTA TUKEA

Millaista henkilökohtaista tukea sait ryhmästä? Millaisia tunteita se herätti?

Saitko puhua vaikeista asioista, enemmän ryhmäläisille vai ohjaajille? Millaista tukea sait ryhmäläisiltä/ohjaajilta? Olisitko halunnut puhua enemmän? Koitko puhumisen tarpeelliseksi?

Koitko saavasi ryhmässä ymmärrystä? Vai kaipasitko sitä?

Auttoiko toisten kuunteleminen omien asioiden kanssa? Kuulitko, keskustelitteko sinulle tärkeistä, tarpeellisista asioista?

RYHMÄN MERKITYS LAPSELLE

Entä lapsesi kannalta? Mitä tämä ryhmä merkitsi lapsellesi? Lähtikö lapsesi mielellään ryhmään? Jutteliko kotona, lauloiko, leikkikö? Tunnetko lapsesi saaneen jotain syksyistä, hyötyneen ryhmästä?

Onko suhteessanne tapahtunut muutoksia ryhmän jälkeen? Mitä? (kuinkas omassa huoneessa nukkuminen, miten syömiset jne.)

YLEISESTI RYHMÄSTÄ

Mitkä hetket tapaamisissa olivat mieluisimpia? Aikuisten omat hetket, lasten vapaan leikin hetket, yhdessä aikuisten kanssa, lasten kanssa yhteiset tuokiot, laululeikit, ruokailut, retki, lopputuokio jne.? Mikä teki siitä/niistä mieluisan?

Mikä oli ikävintä? Miksi?

Mitä mieltä olet menetelmistä mitä syksyllä käytettiin? Leikit (tulitikut, solmujen avaamiset, paperitornit, aarrekartat, hyvää sanottavaa -laput jne.) Mikä jäi parhaiten mieleen? Miksi? Oletko säilyttänyt jotain?

Miltä tuntui ryhmän loppumisen jälkeen? Jäitkö kaipaamaan jotain? Odotitko ryhmältä jotain muuta? Jäikö jokin asia askarruttamaan, vaivaamaan?

LOPUKSI

Haluaisitko kertoa jotain mieleen noussutta mikä sinusta tuntuu tärkeälle? Tai onko jotain muutostarvetta tulevia ryhmiä ajatellen?

LIITE 4. Tulohaastattelu

PERHERYHMÄ - EVÄITÄ ARKEEN

Huoltajan/hoitajien nimi: _____ syntymävuosi: _____

Lasten nimet ja

iät: _____

Perheen allergiat / sairaudet, mahdollinen lääkitys:

_____

Perheen hoito- ja tukipalvelut:

_____

Perheen tausta ja tämän hetkinen tilanne:

_____

Perheen päivärytmi:

_____

Odotukset ja toiveet perheryhmälle:

_____

Sitoutuminen ryhmään

Suostun siihen, että perheemme tilanteesta ja asioista saadaan käydä keskustelua eri viranomaistahojen edustajien kanssa. Tällaisia viranomaistahoja ovat esimerkiksi päivähoiton-, sosiaalityön-, perhetyön-, kotipalvelun-, kasvatus- ja perheneuvolan, terveystoimen (esim. neuvolan) edustajat. Kaikilla edellä mainitulla tahoilla on lakisääteinen salassapitovelvollisuus perhettämme koskevissa asioissa. Ryhmän toiminnan kannalta on tärkeää, että jokainen ryhmäläinen voi luottamuksellisesti keskustella itselleen tärkeistä asioista ja siksi sitoudun siihen, että ryhmässä puhutuista asioista en keskustele muualla.

Koska ryhmän toiminnan kannalta on tärkeää, että kaikki osallistuvat ryhmään säännöllisesti, ilmoitan mahdollisista poissaoloista ohjaajille mahdollisimman pian.

Sitoudun osallistumaan säännöllisesti perheryhmään 12.9.2006–19.12.2006.

Päivämäärä ja allekirjoitus:

_____

perheen puolesta

perheryhmän puolesta

LIITE 5. Palautekysely

SYKSY 2006 / EVÄITÄ ARKEEN – PERHERYHMÄ

ARVIOINTI/ PALAUTE

1. Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit perheryhmätoiminnalle? ____

2. Olen saanut ryhmästä

a) ystäviä itselle

d) tukea lapsen kasvatukseen

g) en mitään erityistä

b) ystäviä lapselle

e) selkeyttä palveluvidakkoon h) lisää huolia ja murheita

c) tukea arkeen

f) voimavaroja omaan jaksamiseen

i) Muuta,

mitä? _____

3. Arvioi seuraavia perheryhmän toimintaa koskevia asioita ympyröimällä sopivin numero

(1=täysin eri mieltä, 2=eri mieltä, 3= samaa mieltä, 4=täysin samaa mieltä)

Olen saanut ryhmästä ystäviä

1   2   3   4

Lapseni on saanut ryhmästä ystäviä

1   2   3   4

Ryhmä tukee arjessa jaksamistani

1   2   3   4

Olen saanut ryhmästä tukea lapsen kasvatukseen

1   2   3   4

Voin keskustella kaikista asioista muiden äitien kanssa

1   2   3   4

Saan tukea ja apua ohjaajilta

1   2   3   4

Saan ryhmästä uusia ideoita ja virikkeitä lapsiperheen arkeen

1   2   3   4

Yhteistyö perheeni ja ohjaajien välillä on toimivaa

1   2   3   4

Perheryhmästä on ollut minulle / perheelleni hyötyä

1   2   3   4

Olen tyytyväinen, että minut ohjattiin perheryhmään

1   2   3   4

Pystyn tuomaan esiin ryhmässä itselleni tärkeitä asioita

1   2   3   4

4. Perheryhmän toiminnassa hyvää on ollut...

---

5. Perheryhmän toimintaa voisi kehittää...

---

6. Perheryhmästä on ollut apua lapselleni...

---

7. Perheryhmästä on ollut apua minulle/perheelleni...

---

8. Perheryhmään tullessani asettamani tavoitteet ovat

a) toteutuneet seuraavasti...

---

b) muuttuneet seuraavasti...

---

9. Mielenpitoita, tuntemuksia, muuta kommentoivaa (perheryhmästä, ohjaajista jne.)

KIITOS VASTAUKSESTASI!

LIITE 6. Kooste asiakaspalautelomakkeen vastauksista

SYKSY 2006 / EVÄITÄ ARKEEN - PERHERYHMÄ

ARVIOINTI / PALAUTE

Vastaaajia 5

Kouluarvosana perheryhmätoiminnalle? **9, 9, 10, 8, 9**

Olen saanut ryhmästä itselleni (ääniä saaneet vaihtoehdot)

- a. Ystäviä itselle 3
- b. Tukea lapsen kasvatukseen 3
- c. Tukea arkeen 1
- d. Ystäviä lapselle 2
- g Voimavaroja omaan jaksamiseen 4

Arvioi perheryhmän toimintaa täysin samaa mieltä 4-1 täysin eri mieltä:

Olen saanut ryhmästä ystäviä

3 täysin samaa mieltä, 1 samaa mieltä ja 1 eri mieltä

Lapseni on saanut ryhmästä ystäviä

2 täysin samaa mieltä, 3 samaa mieltä

Ryhmä tukee arjessa jaksamista

1 täysin samaa mieltä 4 samaa mieltä

Olen saanut tukea ryhmästä lapsen kasvatukseen

1 täysin samaa mieltä 4 samaa mieltä

Voin keskustella kaikista asioista muiden äitien kanssa

3 samaa mieltä 1 eri mieltä 1 tyhjä

Saan tukea ja apua ohjaajilta

1 täysin samaa mieltä 3 samaa mieltä 1 tyhjä

Saan ryhmästä uusia ideoita ja virikkeitä lapsiperheen arkeen

1 täysin samaa mieltä 4 samaa mieltä

Yhteistyö perheeni ja ohjaajien välillä on toimivaa

1 täysin samaa mieltä 4 samaa mieltä

Perheryhmästä on ollut minulle/ perheelleni hyötyä

3 täysin samaa mieltä 2 samaa mieltä

Olen ollut tyytyväinen että minut ohjattiin perheryhmään

4 täysin samaa mieltä 1 samaa mieltä

Pystyn tuomaan esiin ryhmässä itselleni tärkeitä asioita

2 täysin samaa mieltä, 2 samaa mieltä ja 1 eri mieltä

Perheryhmän toiminnassa hyvää on ollut....

”Mahdollisuus tutustua muihin äiteihin”

”Saada lapselle virikkeitä”

”Yhteiset toiminnot ja keskustelut ohjaajien ja äitien välillä”

”Saanut virikkeitä normaaliin kotielämään. Uusia ystäviä”

”Saanut olla oma itsensä”

Perheryhmätoimintaa voisi kehittää...

”Ryhmäkoko ei saa isontaa!!!”

Perheryhmästä on ollut apua lapselleni...

”...leikkiä muiden kanssa”

”näkee muita lapsia”

”saa purkaa itseään”

”saanut uusia ystäviä”

Perheryhmästä on ollut apua minulle/perheelleni

”seuraa itselle ja lapselle”

”voimaa ja tukea jaksamiseen”

Mielipiteitä

”tosi mukava hyödyllinen positiivinen kokemus”

”mukavaa porukkaa, harmi kun loppuu”

”ryhmäkoko liian iso, 4-5 äitiä olisi sopiva”

”haluan että tästä olisi ”seuranta” ryhmä vähän myöhemmin. Ryhmän koko on ollut tosi hyvä ei ole ollut liian iso”